

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1953

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 8

28 februari—4 mars.

Debatter m. m.

Onsdagen den 4 mars.

	Sid.
Höjning av folkpensionerna m. m.	7
Skattesänkning för gegasdrivna fordon.	28
Avskaffande av rätten till avdrag för representation.	38
Gift kvinnas förvärvsavdrag m. m.	43
Ändrade bestämmelser för biskopsval.	50
Lagfästande av likalönsprincipen m. m.	52

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 4 mars.

Val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling.	6
Statsutskottets utlåtande nr 12, ang. utgifterna under tolfte huvudtiteln (civildepartementet)	7
— nr 23, ang. utgifter å tilläggsstat II: civildepartementet	7
Sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, ang. höjning av folkpensioner m. m.	7
Bevillningsutskottets betänkande nr 11, ang. ändring i taxeringsförordningen	28
— nr 12, ang. sänkning av skatten för gegasfordon	28
— nr 15, ang. skattebefrielse för vissa litterära stipendiestiftelser	38
— nr 16, ang. avskaffande av rätten till avdrag för representation	38
— nr 17, ang. ändringar i grunderna för äkta makars beskattning	43

	Sid.
Första lagutskottets utlåtande nr 10, ang. ändrade bestämmelser för biskopsval	50
— nr 11, ang. ändring i lagen om domkapitel	52
— nr 12, ang. ändring i förordningen rörande skadeståndsskyldigheten för förare av staten tillhöriga motorfordon m. m.	52
Första lagutskottets utlåtande nr 13, ang. fortsatt giltighet av lagen om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.	52
— nr 14, ang. godkännande av konvention för skydd av den industriella äganderätten m. m.	52
Andra lagutskottets utlåtande nr 4, ang. ändring av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar	52
— nr 5, ang. viss lagstiftning om löner	52
— nr 6, ang. lagstiftning beträffande tillstånd för utövande av fastighetsmäklaryrket	58
— nr 7, ang. höjning av de allmänna barnbidragen	58
Jordbruksutskottets utlåtande nr 4, ang. anslag till stödlån till jordbrukare m. m.	58

Lördagen den 28 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 21 och den 24 innevarande månad.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 55, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottsmål.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 51, angående ratifikation av tilläggsprotokoll till den allmänna överenskommelsen rörande Europarådets privilegier och immunitet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående anslag för budgetåret 1953/54 till vissa naturskyddsändamål.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herrar *Bergman* och *Holmqvist* väckta motionen, nr 360, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1953/54 till statens bosättningslånefond m. m.

Anmälades att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogs och lades på bordet:

nr 63, med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.;

nr 64, angående försäljning av en allmänna arvsfonden tillfallen fastighetsandel;

nr 65, angående anslag till Stornorrfors kraftstation m. m.;

nr 66, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 16 oktober 1914 (nr 349) om tillsyn å fartyg;

nr 67, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.; samt

nr 69, angående statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under tolfte huvudtiteln, avseende anslagen inom civildepartementets verksamhetsområde; och

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser civildepartementets verksamhetsområde;

sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om höjning av folkpensioner m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 11, i anledning av väckt motion om viss ändring i taxeringsförordningen;

nr 12, i anledning av väckta motioner om sänkning av skatten för fordon, som drives med användande av inhemskt fast bränsle;

nr 15, i anledning av väckt motion om skattebefrielse för vissa litterära stipendiastiftelser;

nr 16, i anledning av väckta motioner om avskaffande av rätten att vid taxering till skatt åtnjuta avdrag för representation; och

nr 17, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i grunderna för äkta makars beskattning;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av väckt motion om ändrade bestämmelser för val av biskop;

nr 11, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om domkapitel;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 3 maj 1946 (nr 175) med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av

konvention för skydd av den industriella äganderätten, m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckta motioner om viss ändring av lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar;

nr 5, i anledning av väckta motioner angående viss lagstiftning om löner;

nr 6, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning beträffande tillstånd för utövande av fastighetsmäklaryrket; och

nr 7, i anledning av väckt motion om höjning av de allmänna barnbidragen; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 4, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till stödlån till jordbrukare, m. m., jämte i ämnet väckt motion.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.07 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 3 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr *Ericson, Eric*, anmälde, att han den 1 i denna månad åter infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne februari.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Åberopande bifogade läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under den tid däri oförmålt hinder varar.

Djursholm den 2 mars 1953.

Nils Herlitz.

Härmed intygas, att professorn *Nils Herlitz* på grund av bronchit med feber tills vidare är förhindrad att delta i riksdagsarbetet.

Djursholm den 28 februari 1953.

S. Insulander,

Stadsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse, nr 56, till Konungen angående verkställd omröstning över högsta domstolens och regeringsrättens ledamöter.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 63, med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 64, angående försäljning av en allmänna arvsfonden tillfallen fastighetsandel; och

nr 65, angående anslag till Stornorr-fors kraftstation m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 66, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 16 oktober 1914 (nr 349) om tillsyn å fartyg.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 67, med förslag till förordning om ändring i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 69, angående statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 12 och 23, sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, bevillningsutskottets betänkanden nr 11, 12 och 15—17, första lagutskottets utlåtanden nr 10—14, andra lagutskottets utlåtanden nr 4—7 samt jordbruksutskottets utlåtande nr 4.

Anmäldes att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogs och lades på bordet:

nr 68, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förord-

ningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet;

nr 70, rörande Sveriges anslutning till Europeiska växtskyddsorganisationen m. m.; och

nr 71, angående anslag för budgetåret 1953/54 till bidrag till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier.

Anmäldes och bordlades en av herr *Hermansson, Herbert*, under sammanträdet till herr förste vice talmannen avlämnad motion, nr 361, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1953/54 till statens bosättningslånefond m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Onsdagen den 4 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr *Niklasson* anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Företogs val av tre ombud i Europarådets rådgivande församling jämte tre suppleanter för dessa ombud.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! För detta val ber jag att få avlämna en gemensam lista med förslag till ombud i Europarådets rådgivande församling jämte suppleanter för dessa. Listan är godkänd av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter en lista av följande utseende och med partibeteckningen »Den gemensamma listan»:

Elmgren, B. F., ledamot av första kammaren	Fahlander, G. R., ledamot av första kammaren
Sundström, W., ledamot av andra kammaren	Olsson, Gunnel, ledamot av andra kammaren
Wistrand, K. K:son, ledamot av första kammaren	Dickson, J. I. A., ledamot av andra kammaren

Sedan herr talmannen uppläst denna lista, blev densamma på gjord proposition av kammaren godkänd; och förklarades hava blivit utsedda till ombud i Europarådets rådgivande församling herrar Elmgren, Sundström och Wistrand samt till suppleanter för dem respektive herr Fahlander, fröken Olsson och herr Dickson.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om det förrättade valet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 68, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ förordningen den 30 juni 1937 (nr 655) angående bidrag från landsting och städer, som ej deltaga i landsting, till bestridande av kostnaderna för vård i vissa fall å karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 70, rörande Sveriges anslutning till Europeiska växtskyddsorganisationen m. m.; och

nr 71, angående anslag för budgetåret 1953/54 till bidrag till hushållningssällskapens veterinärbakteriologiska laboratorier.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Hermansson, Herbert*, väckta motionen, nr 361, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1953/54 till statens bosättningslånefond m. m.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under tolfte huvudtiteln, avseende anslagen inom civildepartementets verksamhetsområde.

Punkterna 1—15.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 16.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, i vad propositionen avser civildepartementets verksamhetsområde, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Föredrogs ånyo sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om höjning av folkpensioner m. m.; dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 2 januari 1953 dagtecknad proposition, nr 15, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till lag om höjning av folkpensioner m. m.,

dels ock besluta, att från och med den 1 januari 1954 den för närvarande fastställda folkpensionsavgiften skulle i princip höjas med 0,8 procent, dock att nuvarande regler för avgiftens storlek fortfarande skulle gälla i fråga om pensionsavgifter för år 1954 eller tidigare år.

I propositionen hade föreslagits, att från och med maj 1953 folkpension i form av allmän ålderspension, tilläggs-pension, änkepension eller hustrutillägg skulle för år räknat höjas med belopp motsvarande sju indextillägg eller med 210 kronor för änkepensionsberättigad och för hustru, som uppbure hustrutillägg, 280 kronor för gift pensionsberättigad, vars make åtnjöte ålderspension eller tilläggs-pension eller vars hustru uppbure hustrutillägg — d. v. s. för två åldriga makar sammanlagt 560 kronor — samt 350 kronor för annan pensionsberättigad. Det under år 1952 utgående extra tillägget å folkpensionerna skulle enligt förslaget även i fortsättningen komma folkpensionärerna till godo och inarbetas i folkpensionen. Änke- och änklingsbidragen hade föreslagits höjda på samma sätt som änkepensionerna.

Vidare hade Kungl. Maj:t i bilaga 7 till innevarande års statsverksproposition föreslagit riksdagen

dels under punkt 91 att till Bidrag till folkpensioner m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 030 000 000 kronor,

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

dels ock under punkt 92 att till Index-tillägg å folkpensioner för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 242 000 000 kronor.

I anledning av propositionen nr 15 hade inom riksdagen väckts fyra motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 174 av herr *Ewerlöf* m. fl., och

inom andra kammaren:

nr 74 av herr *Senander* m. fl.,

nr 223 av herr *Rubbestad* m. fl. och

nr 233 av herr *Hjalmarson* m. fl.

I motionerna I: 174 och II: 233, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen, under förklarande att proposition nr 15 icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte

A. i princip besluta dels att folkpensionsavgiften skulle från och med den 1 januari 1954 höjas från 1 till 2 procent av den taxerade inkomsten, dock högst till 200 kronor per skattskyldig, dels att en extra folkpensionsavgift av motsvarande storlek skulle uttagas från och med den 1 maj 1953;

B. ävensom besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t i samband med framläggande av förslag om ändring av 19 § folkpensioneringslagen ville lägga fram förslag till författning om extra folkpensionsavgift från och med den 1 maj 1953 i så god tid, att författningen kunde tillämpas från och med nämnda dag.

I motionen II: 74 hade hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 15 måtte besluta göra det uttalandet, att den höjning av folkpensionsbeloppen, som komme till stånd, icke borde tas till intäkt för en minskning av tidigare från kommunerna eventuellt utgående förmåner utan i sin helhet komma folkpensionärerna till godo som en verklig standardhöjning, att riksdagen måtte avböja förslaget om ett principuttalande till förmån för en höjning av pensionsavgifterna och i stället uttala sig för sagda avgifters slopande samt att finansieringen som följd där-

av i sin helhet måtte ske på den direkta statsbeskattningens väg.

I motionen II: 223 hade yrkats att riksdagen måtte i princip besluta, att pensionsavgiften skulle erläggas med 1,5 procent av årsinkomsten, dock maximerad till 15 000 kronor.

Ytterligare hade i en av herr *Senander* m. fl. väckt motion, II: 75, framförts förslag att bostadstilläggen borde indexregleras samt hemställts, att riksdagen måtte besluta att 7 § i lagen den 26 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering skulle få följande ändrade lydelse:

Kommunalt bostadstillägg skall utgå till pensionsberättigad som är mantalskriven inom kommunen eller till där mantalskriven hustru som uppbär hustrutillägg. Sådant tillägg skall anses såsom folkpension.

Kommunalt bostadstillägg utgår enligt de grunder kommunen beslutar. Bostadstillägg skall dock utgå med belopp som täcker de faktiska boendekostnaderna med iakttagande av att de icke må understiga

a) till gift pensionsberättigad och till änkepensionsberättigad 100 kronor i bostadskostnadsgrupperna I och II, 200 kronor i grupp III, 300 kronor i grupp IV och 400 kronor i grupp V, samt

b) till annan pensionsberättigad 150 kronor i bostadskostnadsgrupperna I och II, 300 kronor i grupp III, 450 kronor i grupp IV och 600 kronor i grupp V.

Avvikelse från vad nedan i 8 och 13 §§ stadgas må icke äga rum, och ej heller må för rätt till kommunalt bostadstillägg fordras viss tids bosättning inom kommunen eller uppställas annat därmed jämförligt villkor.

Om kommuns — — — ofördröjligen underrättas.

Mom. 2. Indextillägg utgår på bostadstilläggen med procenttal som motsvarar det tal, med vilket i 6 § mom. 2 omnämnda pensionspristal överstiger siffran 100.

Slutligen hade i motionen II: 240, av fru *Sjöstrand* och herr *Netzén*, hemställt, att riksdagen måtte besluta återställa blindtilläggets realvärde från 1947 genom en höjning av detsamma från nuvarande 700 kronor per år till förslagsvis 1 000 kronor per år att gälla från den 1 juli 1953, eventuellt den 1 januari 1954.

Propositionen nr 15 och motionerna hade hänvisats till behandling av lagutskott och tilldelats andra lagutskottet, medan ovannämnda punkter i statsverkspropositionen hänvisats till statsutskottet. Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet hade propositionen och motionerna samt berörda punkter i statsverkspropositionen hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, vilket utskott i det nu ifrågavarande utlåtandet på återopade grunder hemställt,

A. att riksdagen måtte antaga det genom propositionen nr 15 framlagda förslaget till lag om höjning av folkpensioner m. m., varvid motionen II:74, såvitt avsåge pensionshöjningens inverkan på kommunala förmåner, skulle anses besvarad genom vad utskottet i motiveringen under A anförde;

B. att riksdagen måtte, med avslag å motionerna I: 174, II: 74, såvitt avsåge pensionsavgifterna, II: 223 och II: 233, besluta att från och med den 1 januari 1954 de i 19 § folkpensioneringslagen angivna procenttalen för beräkning av pensionsavgiften skulle höjas till 1,8 eller, om den avgiftspliktige vore gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, till 0,9, dock att nuvarande regler för beräkning av avgiften fortfarande skulle gälla i fråga om pensionsavgifter för år 1954 eller tidigare år;

C. att riksdagen måtte för budgetåret 1953/54 under femte huvudtiteln anvisa

1) till Bidrag till folkpensioner m. m. ett förslagsanslag av 1 030 000 000 kronor; samt

2) till Indextillägg å folkpensioner ett förslagsanslag av 242 000 000 kronor;

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

D. att motionen II: 75 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E. att motionen II: 240 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motiveringen hade utskottet anförde bland annat följande:

»Av förslagets syfte att giva folkpensionärerna del i en allmän standardhöjning följer att förbättringen av folkpensionerna icke får lända till minskning av andra förmåner, som må utgå. Förbättringen utgör följaktligen icke anledning till omprövning av kommuns beslut om införande av bostadstillägg. Icke heller bör pensionsförbättringen avhålla kommun från att införa bostadstillägg i fall där kommunen eljest avsett att göra detta.»

Reservationer hade avgivits

1) av fröken *Elmén*, som dock ej antytt sin mening;

2) beträffande utskottets under B gjorda hemställan av herrar *Bergh* och *Hagård*, vilka på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

A. i princip besluta att folkpensionsavgiften enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering från och med den 1 januari 1954 skulle utgöra två procent av den avgiftspliktiges enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst eller, om den avgiftspliktige vore gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en procent av makarnas sammanlagda inkomster, dock för varje avgiftspliktig högst 200 kronor; samt

B. antaga följande

Förslag

till

Lag om särskild folkpensionsavgift.

Härigenom förordnas som följer.

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall för 1953 särskild folkpensionsavgift erläggas av envar svensk medborgare som enligt 19 § lagen om folkpensionering har att erlägga folkpensionsavgift. Beloppet utgör två tredjedels procent av den avgiftspliktige

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

procent, som regeringen och utskottet föreslår, eller till 2 procent, som reservanterna föreslår, gör inte saken ur rättvisesynpunkt bättre.

Herr talman! I kommunistiska riksdagsgruppens motion nr 74 i andra kammaren har vi följande yrkande under »Utskottets hemställan A.»: »att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 15 beslutar göra det uttalandet, att den höjning av folkpensionsbeloppen, som kommer till stånd, icke bör tas till intäkt för en minskning av tidigare från kommunerna eventuellt utgående förmåner utan i sin helhet kommer folkpensionärerna till godo som en verklig standardhöjning.»

Då utskottet gjort ett uttalande i andra stycket å s. 12 i sitt utlåtande, vilket sammanfaller med det uttalande vi begärt av riksdagen, kommer vi under punkten A. att rösta med utskottet.

Under punkten B. yrkas i motionens senare del: »att riksdagen avböjer förslaget om ett principuttalande till förmån för en höjning av pensionsavgifterna och i stället uttalar sig för sagda avgifters slopande, samt att finansieringen som följd därav i sin helhet sker på den direkta statsbeskattningens väg.» Här ber jag att få yrka bifall till motionen.

I motionen nr 75 i andra kammaren under »Utskottets hemställan D.» har vi följande yrkande: »att riksdagen måtte besluta att 7 § i lagen den 26 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering måtte få följande ändrade lydelse:

7 §.

Kommunalt bostadstillägg skall utgå till pensionsberättigad som är mantalskriven inom kommunen eller till där mantalskriven hustru som uppbär hustrutillägg. Sådant tillägg skall anses såsom folkpension.

Kommunalt bostadstillägg utgår enligt de grunder kommunen beslutar. Bostadstillägg skall dock utgå med belopp som täcker de faktiska boendekostnaderna med iakttagande av att de icke må understiga

a) till gift pensionsberättigad och till änkepensionsberättigad 100 kronor i bo-

stadskostnadsgrupperna I och II, 200 kronor i grupp III, 300 kronor i grupp IV och 400 kronor i grupp V, samt

b) till annan pensionsberättigad 150 kronor i bostadskostnadsgrupperna I och II, 300 kronor i grupp III, 450 kronor i grupp IV och 600 kronor i grupp V.

Avvikelse från vad nedan i 8 och 13 §§ stadgas må icke äga rum, och ej heller må för rätt till kommunalt bostadstillägg fordras viss tids bosättning inom kommunen eller uppställas annat därmed jämförligt villkor.»

Lydelsen av den nuvarande lagen, som börjar med orden »Om kommuns» och slutar med orden »ofördröjligen under rättas», blir oförändrad. Därefter följer:

»Mom. 2. Indextillägg utgår på bostadstilläggen med procenttal som motsvarar det tal, med vilket i 6 § mom. 2 omnämnda pensionspristal överstiger siffran 100.»

Till detta ber jag att få yrka bifall.

Herr BERGH (h): Herr talman! Det skulle vara ganska besynnerligt, om jag i nu berört avseende skulle ha samma mening som den ärade föregående talarren. Hans ståndpunkt innebar ju, att vi här skulle besluta ökade utgifter men att herr Persson och de han här företräder egentligen inte ville vara med om att betala dessa ökade utgifter. Det är ju ganska naturligt, att jag för min del ställer mig totalt oförstående mot ett sådant resonemang.

Det var i stället min avsikt, herr talman, att med några ord motivera den reservation, som herr Hagård i andra kammaren och jag i denna har tillåtit oss att foga till det nu föreliggande utskottsutlåtandet.

Inte heller vi har någon invändning att göra emot att folkpensionen nu höjes till 1 750 kronor för ensamstående och till 2 800 kronor för makar. Den grupp jag tillhör önskade ju redan i våras med provisoriska tillägg höja folkpensionsförmånerna utöver vad regeringen då hade föreslagit.

I detta sammanhang finns det, såvitt jag förstår, emellertid anledning att beklaga, att regeringen uppenbarligen ta-

Slutligen hade i motionen II: 240, av fru *Sjöstrand* och herr *Netzén*, hemställt, att riksdagen måtte besluta återställa blindtilläggets realvärde från 1947 genom en höjning av detsamma från nuvarande 700 kronor per år till förslagsvis 1 000 kronor per år att gälla från den 1 juli 1953, eventuellt den 1 januari 1954.

Propositionen nr 15 och motionerna hade hänvisats till behandling av lagutskott och tilldelats andra lagutskottet, medan ovannämnda punkter i statsverkspropositionen hänvisats till statsutskottet. Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet hade propositionen och motionerna samt berörda punkter i statsverkspropositionen hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, vilket utskott i det nu ifrågakvarande utlåtandet på återopade grunder hemställt,

A. att riksdagen måtte antaga det genom propositionen nr 15 framlagda förslaget till lag om höjning av folkpensioner m. m., varvid motionen II:74, såvitt avsåge pensionshöjningens inverkan på kommunala förmåner, skulle anses besvarad genom vad utskottet i motiveringen under A anfört;

B. att riksdagen måtte, med avslag å motionerna I: 174, II: 74, såvitt avsåge pensionsavgifterna, II: 223 och II: 233, besluta att från och med den 1 januari 1954 de i 19 § folkpensioneringslagen angivna procenttalen för beräkning av pensionsavgiften skulle höjas till 1,8 eller, om den avgiftspliktige vore gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, till 0,9, dock att nuvarande regler för beräkning av avgiften fortfarande skulle gälla i fråga om pensionsavgifter för år 1954 eller tidigare år;

C. att riksdagen måtte för budgetåret 1953/54 under femte huvudtiteln anvisa

1) till Bidrag till folkpensioner m. m. ett förslagsanslag av 1 030 000 000 kronor; samt

2) till Index tillägg å folkpensioner ett förslagsanslag av 242 000 000 kronor;

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

D. att motionen II: 75 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E. att motionen II: 240 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motiveringen hade utskottet anfört bland annat följande:

»Av förslagets syfte att giva folkpensionärerna del i en allmän standardhöjning följer att förbättringen av folkpensionerna icke får lända till minskning av andra förmåner, som må utgå. Förbättringen utgör följaktligen icke anledning till omprövning av kommuns beslut om införande av bostadstillägg. Icke heller bör pensionsförbättringen avhålla kommun från att införa bostadstillägg i fall där kommunen eljest avsett att göra detta.»

Reservationer hade avgivits

1) av fröken *Elmén*, som dock ej antytt sin mening;

2) beträffande utskottets under B gjorda hemställan av herrar *Bergh* och *Haggård*, vilka på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

A. i princip besluta att folkpensionsavgiften enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering från och med den 1 januari 1954 skulle utgöra två procent av den avgiftspliktiges enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst eller, om den avgiftspliktige vore gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en procent av makarnas sammanlagda inkomster, dock för varje avgiftspliktig högst 200 kronor; samt

B. antaga följande

Förslag

till

Lag om särskild folkpensionsavgift.

Härigenom förordnas som följer.

Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall för 1953 särskild folkpensionsavgift erläggas av envar svensk medborgare som enligt 19 § lagen om folkpensionering har att erlagga folkpensionsavgift. Beloppet utgör två tredjedels procent av den avgiftsplikti-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

ges enligt förordningen om statlig inkomstskatt år 1954 taxerade inkomst eller, om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en tredjedels procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomster, dock att avgiften för varje avgiftspliktig skall uppgå till högst 66 kronor.

Om uppbörd av särskild folkpensionsavgift äger Konungen utfärda närmare föreskrifter.

Herr PERSSON, OLA (k): Herr talman! Frågan om en höjning av folkpensionerna har alltid varit aktuell, därför att beloppen varit för låga i förhållande till levnadskostnaderna. Sedan folkpensionsreformen trädde i kraft år 1948 har penningvärdeförsämringen och levnadskostnadsstegringarna i hög grad beskurit folkpensionernas realvärde. Indexregleringen som genomfördes år 1950 har också släpat efter levnadskostnaderna.

Den höjning av folkpensionerna som nu står på dagordningen är en mycket efterlängtd och välbehövlig hjälp för våra gamla och andra som av omständigheterna är folkpensionärer. Vi anser att de höjningar som nu föreslås är förslag i rätt riktning.

Det förslag som kommunistiska riksdagsgruppen framförde i föl i motionerna nr 110 i första kammaren och nr 148 i andra kammaren stämmer nära nog exakt med det här framförda förslaget från regeringen beträffande höjningen av pensionsbeloppen. Vi föreslog att grundpensionerna skulle höjas med 300 kronor för ensamstående pensionär, 480 kronor för två makar, att invalidpensionerna höjdes på samma sätt och att änkepensionen höjdes med 180 kronor per år. Till detta yrkades att indextillägg enligt gällande grunder skulle utgå på de sålunda förhöjda beloppen i sin helhet. Med tillämpning av nu utgående indextillägg, 35 procent, innebar vårt förslag att en ensamstående pensionär skulle ha erhållit sammanlagt 1 755 kronor per år, två makar 2 808 kronor och änka 1 043 kronor. Härvid är icke några bo-

stadstillägg medräknade. Regeringens föreliggande förslag innebär 1 750 kronor för ensamstående, 2 800 kronor för två makar och 1 050 kronor för änkepensionsberättigad eller såsom hustrutillägg.

Höjningen av pensionsbeloppen blir 400 kronor för ensamstående, 640 kronor för två makar och 240 kronor å änkepension eller hustrutillägg samt bidraget till änkor och änklingar med barn. Vi har sålunda inga invändningar att göra mot förslaget beträffande beloppens storlek. Det har starkt poängterats i propositionen att avsikten är att bereda folkpensionärerna en verklig standardförbättring. Vi anser också att det är en betydelsefull standardförbättring, därest kommunerna ser till, att denna standardförbättring icke reduceras eller elimineras genom inskränkning eller indragning av tidigare utgående socialförmåner.

Vi har i föreliggande ärende i motionerna nr 74 och 75 i andra kammaren framfört våra betänkligheter mot att fattiga kommuner skulle kunna komma att göra indragningar av sociala förmåner under hänvisning till den inträdda standardförhöjningen för folkpensionärerna. Riksdagen beslutade i föl att avskaffa de statliga bostadstilläggen och att överlåta åt kommunerna att införa kommunala bostadstillägg. Detta beslut innebär att kommunerna ensamma beslutar, om kommunala bostadstillägg skall utgå eller icke, efter vilka grunder sådant bostadstillägg skall utgå, och till vilket belopp detta skall fastställas. Det enda som föreskrivits kommunerna är, att i kommuner där statliga bostadstillägg nu utgår skall de pensionärer, som före lagens ikraftträdande den 1 januari 1954 haft rätt till bostadstillägg, tillförsäkras rätt till kommunala bostadstillägg motsvarande minst vad som utgått till dem i statliga bostadstillägg. För nya pensionärer som tillkommer efter denna tidpunkt finnes ingen skyddad rätt till bostadstillägg.

Då denna fråga var föremål för behandling vid 1952 års riksdag, yrkade vi i motionerna nr 490 i första kammaren

och nr 655 i andra kammaren att kommunerna skulle åläggas skyldighet att utge bostadstillägg enligt i motionen angivna grunder och att även bostadstilläggen skulle indexregleras. Detta krav har vi upprepat i år i motion nr 75 i andra kammaren.

Utskottet säger i sitt utlåtande på s. 12, andra stycket: »Av förslagets syfte att giva folkpensionärerna del i en allmän standardhöjning följer att förbättringen av folkpensionerna icke får lända till minskning av andra förmåner, som må utgå. Förbättringen utgör följaktligen icke anledning till omprövning av kommuns beslut om införande av bostadstillägg. Icke heller bör pensionsförbättringen avhålla kommun från att införa bostadstillägg i fall där kommunen eljest avsett att göra detta.»

Beträffande den skrivning, som utskottet här har gjort, vore jag utomordentligt tacksam, om socialministern ville bekräfta, att han och regeringen delar denna uppfattning, ty det kommer säkerligen att ha en viss betydelse, när det uppstår en del svårigheter i kommunerna att klara dessa frågor.

Vidare skriver utskottet i tredje stycket: »I detta sammanhang har utskottet även till behandling upptagit de i motionen II: 75 framförda förslagen om fastställande i lagen av skyldighet för kommunerna att utgiva bostadstillägg till vissa minimibelopp och om indexreglering av bostadstilläggen.»

Efter att ha argumenterat skriver utskottet därefter i sjätte stycket: »Utskottet anser icke att sedan 1952 års reform antogs några omständigheter tillkommit, som föranleda till en annan bedömning av de kommunala bostadstilläggens utformning. Såsom tidigare i detta sammanhang uttalats torde indexreglering av bostadstillägget ej böra ifrågakomma med hänsyn till de administrativa besvärigheter, som detta skulle medföra. Det får ankomma på kommunerna att vid avsevärda förändringar i penningvärdet besluta om därav motiverade ändringar av bostadstilläggens belopp.»

I det först citerade stycket talas om »att förbättringen av folkpensionerna

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.
icke får lända till minskning av andra förmåner, som må utgå».

Kan någon hindra detta, då lagen icke säger något därom?

I det senare stycket synes utskottet inte ha några betänkligheter beträffande kommunernas ensamrätt att bestämma, huruvida kommunala bostadstillägg skall utgå eller inte, och till vilken storlek. Vi anser att lagen bör innehålla bestämda anvisningar i detta avseende.

Standardhöjningen beräknas kosta 260 miljoner kronor, av vilket belopp 240 miljoner kronor faller på staten. Av dessa 240 miljoner kronor anser finansministern att 100 miljoner kronor kan disponeras för ändamålet av nuvarande inkomster men att 140 miljoner kronor måste anskaffas. Regeringen föreslår att pensionsavgiften skall höjas från 1 till 1,8 procent och för äkta makar från 0,5 procent till 0,9 procent av taxerad inkomst till statlig inkomstskatt. Pensionsavgiften, som nu begränsas till högst 100 kronor om året för varje avgiftspliktig, skall enligt det nya förslaget höjas till 180 kronor per år.

Vi har tidigare från den kommunistiska riksdagsgruppen framfört förslag, att pensionsavgifterna för folkpensionerna bör avskaffas och att folkpensioneringen finansieras över den statliga inkomstskatten och över budgeten. Vid fjolårets riksdag ställde vi dessa yrkanden i motion nr 111, i första kammaren, och vi upprepar detta krav i år. Pensionsavgifterna täcker endast en liten del av kostnaderna för folkpensioneringen men verkar dock som en hård extra beskattning för de lägre inkomsttagarna. Från sakkunnigt håll har framhållits, att ett borttagande av pensionsavgifterna skulle innebära en stor lättnad i arbetet för skattemyndigheterna. En höjning av bolagsbeskattningen från 40 till 50 procent skulle ge täckning för ett slopande av pensionsavgifterna. Nu betalar juridiska personer ingen pensionsavgift. Stora inkomsttagare betalar ej heller mer än 100 kronor i pensionsavgift. Vad det ligger för något av avvägning och rättvisa i uttaget av dessa pensionsavgifter är obegripligt. Att höja avgifterna till 1,8

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

procent, som regeringen och utskottet föreslår, eller till 2 procent, som reservanterna föreslår, gör inte saken ur rättvisesynpunkt bättre.

Herr talman! I kommunistiska riksdagsgruppens motion nr 74 i andra kammaren har vi följande yrkande under »Utskottets hemställan A.»: »att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 15 beslutar göra det uttalandet, att den höjning av folkpensionsbeloppen, som kommer till stånd, icke bör tas till intäkt för en minskning av tidigare från kommunerna eventuellt utgående förmåner utan i sin helhet kommer folkpensionärerna till godo som en verklig standardhöjning.»

Då utskottet gjort ett uttalande i andra stycket å s. 12 i sitt utlåtande, vilket sammanfaller med det uttalande vi begärt av riksdagen, kommer vi under punkten A. att rösta med utskottet.

Under punkten B. yrkas i motionens senare del: »att riksdagen avböjer förslaget om ett principuttalande till förmån för en höjning av pensionsavgifterna och i stället uttalar sig för sagda avgifters slopande, samt att finansieringen som följd därav i sin helhet sker på den direkta statsbeskattnings väg.» Här ber jag att få yrka bifall till motionen.

I motionen nr 75 i andra kammaren under »Utskottets hemställan D.» har vi följande yrkande: »att riksdagen måtte besluta att 7 § i lagen den 26 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering måtte få följande ändrade lydelse:

7 §.

Kommunalt bostadstillägg skall utgå till pensionsberättigad som är mantalskriven inom kommunen eller till där mantalsskriven hustru som uppbär hustrutillägg. Sådant tillägg skall anses såsom folkpension.

Kommunalt bostadstillägg utgår enligt de grunder kommunen beslutar. Bostadstillägg skall dock utgå med belopp som täcker de faktiska boendekostnaderna med iakttagande av att de icke må understiga

a) till gift pensionsberättigad och till änkepensionsberättigad 100 kronor i bo-

stadskostnadsgrupperna I och II, 200 kronor i grupp III, 300 kronor i grupp IV och 400 kronor i grupp V, samt

b) till annan pensionsberättigad 150 kronor i bostadskostnadsgrupperna I och II, 300 kronor i grupp III, 450 kronor i grupp IV och 600 kronor i grupp V.

Avvikelse från vad nedan i 8 och 13 §§ stadgas må icke äga rum, och ej heller må för rätt till kommunalt bostadstillägg fordras viss tids bosättning inom kommunen eller uppställas annat därmed jämförligt villkor.»

Lydelsen av den nuvarande lagen, som börjar med orden »Om kommuns» och slutar med orden »ofördröjligen under rättas», blir oförändrad. Därefter följer:

»Mom. 2. Indextillägg utgår på bostadstilläggen med procenttal som motsvarar det tal, med vilket i 6 § mom. 2 omnämnda pensionspristal överstiger siffran 100.»

Till detta ber jag att få yrka bifall.

Herr BERGH (h): Herr talman! Det skulle vara ganska besynnerligt, om jag i nu berört avseende skulle ha samma mening som den ärade föregående talarren. Hans ståndpunkt innebar ju, att vi här skulle besluta ökade utgifter men att herr Persson och de han här företräder egentligen inte ville vara med om att betala dessa ökade utgifter. Det är ju ganska naturligt, att jag för min del ställer mig totalt oförstående mot ett sådant resonemang.

Det var i stället min avsikt, herr talman, att med några ord motivera den reservation, som herr Hagård i andra kammaren och jag i denna har tillåtit oss att foga till det nu föreliggande utskottsutlåtandet.

Inte heller vi har någon invändning att göra emot att folkpensionen nu höjes till 1 750 kronor för ensamstående och till 2 800 kronor för makar. Den grupp jag tillhör önskade ju redan i våras med provisoriska tillägg höja folkpensionsförmånerna utöver vad regeringen då hade föreslagit.

I detta sammanhang finns det, såvitt jag förstår, emellertid anledning att beklaga, att regeringen uppenbarligen ta-

git på sig en väl kort tid för att åstadkomma denna proposition. Därav har följt två olägenheter: dels extra svårigheter att som naturligt vore låta avgiftshöjningen träda i kraft samtidigt med förhöjningen av pensionsbeloppen och dels att man icke, som det varit önskvärt, kunnat reglera förhållandet mellan folkpensionen och tjänstepension som utgår från det allmänna i samband även i tiden med att riksdagen inbjudits att fatta det beslut som innefattas i propositionen. Nu har ju först under de senaste dagarna en utredning i det sistnämnda avseendet satts i gång. Mot den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av folkpensionerna har emellertid, som sagt, vi reserverat ingen-ting att invända.

Däremot har vi en annan mening än regeringen och utskottsmajoriteten i fråga om finansieringen. Jag bör omedelbart erkänna, att jag i det fallet finner det svårt att konstruera någon principiell åtskillnad mellan oss och regeringen, och detta beror närmast därpå att i varje fall jag har svårt att finna någon egentlig principiell linje i det avseendet i propositionen. Det går lättare i utskottsutlåtandet.

Det förhåller sig visserligen så, att regeringen föreslår en höjning av uttagningsprocenten från 1 till 1,8 procent av den taxerade inkomsten med visst maximum som jag återkommer till sedan, men det är svårt att i propositionen utläsa, hur den höjningen egentligen är motiverad. Det säges i propositionen, att av förhöjningen kan inte staten svara för mer än 100 miljoner kronor i form av skattemedel, och återstoden av kostnaderna — cirka 160 miljoner — skulle då betalas dels med 20 miljoner kronor av kommunerna och dels med återstående 140 miljoner kronor genom höjda avgifter. Och så sägs det utan närmare motivering, att man därigenom i *stort sett* skulle återställa den ursprungliga relationen mellan avgifts- och skattefinansiering och att den enskildes bidrag till sin folkpension skulle komma att stå i *ungefär* samma förhållande till förmånen som man ursprungligen avsett.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Sammanfattar man detta, finner man alltså, att utgångspunkten för resonemanget är att 100 miljoner kronor skulle tas av skattemedel. När då kommunerna efter angivna grunder skulle svara för 20 miljoner kronor, så får man 140 miljoner kronor kvar, och slår man ut dem, så blir det faktiskt 1,8 procent för ensamstående.

Men vad som här är viktigt, det är att man ansett att en väsentligt del av förhöjningen skulle finansieras i form av avgifter, och i det fallet har ju regeringen samma uppfattning som vi i vår grupp reservationsvis framförde i våras, när det var fråga om den extra provisoriska förhöjningen.

När vi i vår partimotion och i vår reservation inom utskottet har föreslagit en uttagningsprocent av 2 i stället för regeringens 1,8, är det alltså inte möjligt att konstruera någon principiell åtskillnad mellan oss och regeringen, och därtill kommer ju att skillnaden är bara 0,2 procent. Men det går, som sagt, lättare att i utskottsutlåtandet få fram hur man resonerar. Utskottsmajoriteten utgår ifrån att avgifterna liksom 1946 bör anknytas till vissa försäkringsmatematiska beräkningar, och detta är ju, såvitt vi kan förstå, en oantastlig utgångspunkt. Så kommer man till att maximiavgiften nu liksom 1946 bör avvägas så, att den ger försäkringsmässig täckning för en folkpension åt personer som har sådana inkomster, att de inte kan antagas ha behov av folkpension i och för sig. Nu menar majoriteten, att detta maximum ligger vid 180 kronor, men detta gäller endast för den som betalat maximiavgiften redan från 18 års ålder. Så hänvisar utskottet till ett motsvarande resonemang 1946 och säger, att man då fann, att 80 kronor var en försäkringsmässig täckning för den pension som då beslöts. Likväl maximerades avgiften till 100 kronor, och detta motiverades med två skäl: dels att det var mera sällan som någon adertonåring betalade maximiavgiften och dels att avgiften även borde täcka vissa andra risker, bland annat risken för invaliditet. Med det resonemanget kom man då till en avgift på 100 kronor.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Nu kritiserar utskottsmajoriteten vår motion för att vi vill höja maximum till 200 kronor. Jag vill påpeka, att vårt maximum, 200 kronor, vid en uttagningsprocent av 2 skulle uppnås vid precis samma taxerade inkomst som regeringen har satt som övre spärr. Men när nu utskottet kritiserar vårt tak på 200 kronor, tycks utskottsmajoriteten ha glömt sitt eget resonemang, när det refererade vad som hände 1946. Även nu gäller ju, att adertonåringar mera sällan betalar maximiavgift, och även i framtiden lär väl komma att gälla, att en försäkringsmässig täckning bör avse också annat än den egentliga ålderspensionen. Även i framtiden har vi ju invaliditetsrisken.

Jag kan alltså inte finna att utskottsmajoritetens resonemang mot bakgrunden av vad som förevar 1946, något som ju majoriteten ansluter sig till, principiellt är fullständigt hållbart, utan jag drar den slutsatsen att fixerar man, liksom regeringen, maximiavgiften vid en taxerad inkomst av 10 000 kronor, blir, ifall man lägger ett försäkringsmässigt betraktelsesätt i botten, uttagningsprocenten 2 i stället för 1,8.

Men det finns ju även andra skäl som talar för 2 i stället för 1,8 procent. Jag bör kanske inte nämna en sådan trivial detalj som att det är lättare att räkna med 2 än med 1,8. Det finns väsentligare skäl.

För det första bör ju, såsom utskottet självt framhåller, rätten att erhålla vissa förmåner som skall utgå utan behovsprövning markeras på det sättet, att var och en efter förmåga bidrar att genom avgifter finansiera denna icke behovsprövade förmån. Det sambandet bör också, såsom utskottet även framhåller, markeras genom att man fortfarande betonar folkpensioneringens karaktär av socialförsäkring. Man får på det sättet ett betydligt mera påtagligt samband mellan förmånerna och kostnaden för förmånerna än vad man skulle få, om det hela till huvudsaklig del finansierades skattevägen. Det är ett, som vi tycker, väsentligt skäl.

För det andra skulle ett bifall till vårt förslag vara lämpligt inte minst i det nu

aktuella statsfinansiella läget. För år räknat skulle vårt försvar innebära en belastning på skattestaten med i varje fall minst 40 miljoner kronor mindre än enligt regeringens förslag.

Med vad jag nu har sagt anser jag mig ha motiverat, varför uttagningsprocenten enligt vår uppfattning hellre bör vara 2 än som enligt regeringens och utskottsmajoritetens förslag 1,8.

Vi har emellertid en punkt till i vår reservation, avseende den tidpunkt från vilken denna förhöjda pensionsavgift skulle tas ut. Det föreslås i propositionen, att de höjda pensionsförmånerna skall utgå från den 1 maj i år, men att den höjda avgiften skall utgå först från och med 1954. Eftersom den totala ökningen av årskostnaden, bortsett från kommunbidraget, uppskattas till cirka 240 miljoner om året, så betyder frånvaron av höjda avgifter under 1953, att inte mindre än 160 miljoner under resten av 1953 kommer att belasta skattestaten. Vi har här föreslagit att avgiften skulle höjas redan från den 1 maj. Det skulle betyda att vi skulle få in två tredjedelar av 180, d. v. s. 120 miljoner, teoretiskt räknat, i avgifter under återstoden av året, och även om man justerar det talet med hänsyn till att allt inte kan komma in i preliminärskatt, så kan man i varje fall säga att åtminstone 100 miljoner skulle man under resten av 1953 kunna få in i form av avgifter. Därmed skulle ju motsvarande minskning av belastningen av skattestaten kunna ernås.

Om vi ser på finansieringen för hela budgetåret 1953/54, så innebär ju propositionen att inga förhöjda avgifter skulle tas ut för senare halvåret 1953, alltså för första hälften av budgetåret 1953/54. Det betyder med regeringens förslag till procenttal att man för tiden den 1 juli—31 december 1953 avstår från 70 miljoner i avgifter, vilket medför en motsvarande höjning i skatteuttaget. Enligt vårt förslag skulle vi budgetåret 1953/54 teoretiskt räknat få in 180 miljoner, och det skulle betyda, eftersom årskostnaden är 240 miljoner, att under förutsättning av vad jag nyss

sagt skulle skattestaten för budgetåret 1953/54 enligt vårt förslag belastas med endast 60 miljoner mot ett avsevärt högre belopp enligt regeringens förslag. Vi skulle teoretiskt sett belasta skattestaten med ungefär 110 miljoner mindre än vad regeringen föreslår. Det betyder mycket i nuvarande finansiella läge.

Nu har man emellertid mot vårt förslag i denna del invänt, att eftersom skattetabellerna redan är tryckta och redan är utskickade, skulle det medföra oöverkomliga svårigheter att låta avgiftshöjningen träda in då, eller i varje fall skulle det bli en mycket krånglig historia. Man kan ju här omedelbart säga, att det inte är vårt fel att propositionsarbetet bedrivits på det sättet, att ett sådant krångel måste uppstå. Det är dock ganska naturligt, att finansieringen genom avgifter både av finansiella och av folkpsykologiska skäl bör träda in samtidigt med höjningen. Men därtill kommer ju, att enligt de undersökningar vi har försökt göra blir det visserligen krångligt, men dock inte värre än att det går att klara uttagandet av en sådan extra avgift som vi har väckt förslag om. Det är här angeläget — det vill jag återigen betona — att man sörjer för att en som vi tycker förnuftig finansiering träder till omedelbart som förmånerna börjar.

Vi har i detta andra avsnitt av vår reservation formulerat ett förslag till lagtext. Av formella skäl har det ansetts att ett sådant förslag till lagtext inte kan ställas under proposition, och den uppfattningen är naturligtvis riktig. Jag nödgas därför avstå från att yrka bifall till våra klämmor i reservationen. Jag vill fördenskull formulera vårt yrkande så, att jag yrkar bifall till utskottsutlåtandet med den ändring i punkten B i klämman som föranledes av bifall till motionerna nr 174 i första kammaren och nr 233 i andra kammaren.

Herr statsrådet STRÄNG: Herr talman! Jag kan självfallet inte underlåta att uttala min stora glädje och tillfredsställelse över utskottets anslutning till rege-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m. ringsförslaget i denna för vårt lands folkpensionärer så livsviktiga fråga. Fjolårets beslut om förstärkning och utbyggnad av folkpensionärernas bostadstillägg jämte den standardförbättring som jag hoppas riksdagen skall bifalla ger våra 820 000 folkpensionärer en rimlig ekonomisk trygghet utan inslag av fattigvårdskaraktär. Det är ett erkännande för ett långt livs möda och strävanden som riksdagen med dagens beslut ger samhällets gamla medborgare. Att vidare utskottsutlåtandet präglas av en så omfattande enighet ger också en känsla av tillfredsställelse. Framför allt gäller den känslan socialdemokratien, som under tidigare decennier mängen gång tvingats till en hård kamp för principer vilka i dag framstår som allmänt erkända och accepterade. Den vägröjargärning som här utförts för ett humanare och av samhällskänsla präglat betraktelsesätt har lyckats, jag tror till båtad för folk och samhälle. Regeringen har med sitt förslag velat sträcka sig så långt som förhållandena det medger. Bakom förslaget ligger således en bedömning där hänsyn har tagits till andra ofrånkomliga utgifter på socialvårdens område. Jag ber att få erinra om att departementets huvudtitel i år upptar reformer såsom förstärkning av arbetslöshetsförsäkringen, förstärkning av de särskilda barnbidragen, av bidragsförskott och mödrahjälp, statsstöd till ålderdomshemsbyggnadet, den sociala bostadspolitikens vidare utveckling, förstärkning av invalidräntor och, om också inte med omedelbara ekonomiska verkningar, ett beslut om en allmän obligatorisk sjukförsäkring.

När det har gällt att ta ställning till hur mycket som skall satsas på en förstärkning av folkpensionerna har man nödvändigtvis fått göra detta mot bakgrunden av de andra reformerna på de sociala områden som jag här har anfört. Jämväl har det fått ske emot bakgrunden av de statsfinansiella och skattepolitiska förutsättningarna. Att regeringen emot denna bakgrund vågat satsa på en sådan avsevärd förstärkning av folkpensionerna är, menar jag, ett klart erkännande av att regeringen betraktar för-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

stärkningen av folkpensionerna som en av våra allra viktigaste sociala uppgifter, en ståndpunkt som även tidigare har deklarerats från regeringsbänken.

Att förslaget i stort kan betecknas som tillfredsställande, sett ur synpunkten av förmånernas storlek, bestyrkes dels av frånvaron av överbud, dels av den omständigheten att förslaget väl motsvarar pensionärsorganisationens eget yrkande.

Jag förstår att vissa betänkligheter har kunnat uppstå i avseende å principen om den höjda premien. Om man emellertid vill det primära, d. v. s. en förbättring av de gamlas ålderdomsförsörjning, och om möjligheten i dag att finansiera den förbättringen går vägen över premiehöjning, får man helt enkelt ta den konsekvensen. Premiehöjningen är så avvägd för att ta ett ganska teoretiskt betonat fall, att inte ens den adertonåring som under hela sitt liv till 67-årsåldern betalar maximal avgift behöver känna sig illa behandlad vid en jämförelse med motsvarande försäkringsförmån i den fria försäkringsmarknaden. Slutligen kan denna försäkringspremie, pålagd de arbetsföra åldrarna med inkomst, lättare accepteras i den känslan att den medverkar till trygghet och lättnad i de ekonomiska bekymren för den generation som har gjort sitt, en generation med familje- och blodsband just till den arbetande generationen, till de betalande grupperna själva. Om man ensidigt framställer premiehöjningen som en skattehöjning, är det inte svårt att göra den impopulär och att därmed kanske också få reformen att te sig i viss mån diskutabel. Detta skulle vara en otjänst även mot de gamla. Presenteras den i stället som den bör presenteras, nämligen som den enda i dag föreliggande praktisk-politiska möjligheten för en förstärkning av folkpensionerna, då kommer svenska folket att förstå den.

Av de talare, som uppträtt här i dag, har herr Ola Persson vänt sig emot att man inte genom beslutet binder kommunerna för vissa fixa helopp i fråga om de kommunala bostadstilläggen. När frågan behandlades vid föregående års riksdag

tillät jag mig ge uttryck åt den uppfattningen att man ändå borde kunna utgå ifrån att kommunerna skulle visa den förståelse för saken att man inte behövde hålla upp någon pekpinne för den i deras handlande. När jag i dag ser, hur kommunerna har handlagt dessa frågor, tror jag mig kunna säga att denna riksdagens förhoppning praktiskt taget också har motsvarats av kommunernas handlingssätt. Enligt vad som hittills framkommit — det framgår även av utskottsutlåtandet — kommer mellan 90 och 95 procent av rikets kommuner redan från början att införa kommunala bostadstillägg. Till och med den 10 februari 1953 hade beslut om införande av kommunala bostadstillägg fattats av 193 städer och köpingar och 672 landskommuner, sammanlagt 865 kommunbildningar. Med utgångspunkt från det belopp, som enligt grunderna kan utgå till ensamstående pensionsberättigad, har nära 400 kommuner fastställt ett tillägg av högst 200 kronor om året, 324 kommuner ett tillägg på mellan 200 och 500 kronor om året, 130 kommuner ett tillägg på mellan 500 och 1 000 kronor om året och 19 kommuner ett tillägg på över 1 000 kronor per år. Kommunerna synes i stort sett ha följt lagstiftarnas och kommunförbundens uppmaningar och rekommendationer att bestämma tilläggsbeloppen så, att någon minskning i förhållande till nu utgående pensionsförmåner, d. v. s. den statliga folkpensionen och det särskilda kommunala bostadstillägget, inte uppkommer. Många kommuner har till och med vid införandet av det kommunala bostadstillägget genomfört ganska betydande förbättringar i förhållande till tidigare utgående förmåner. De kommuner i bostadskostnadsgrupp I, där särskilt bostadstillägg förut icke utgått, har samtliga genom införandet av kommunalt bostadstillägg givit sina pensionärer en direkt standardförbättring. Enligt en mycket approximativ uppskattning torde något mer än hälften av kommunerna ha tillerkänt pensionärerna en direkt standardförbättring, och de flesta andra har bibehållit en i huvudsak oförändrad

standard i fråga om kommunalt bostadstillägg.

Till dags dato — i varje fall till den 26 februari 1953 — har 15 kommuner meddelat, att de tills vidare icke ämnade införa kommunalt bostadstillägg. Det är en liten procent. Men även en liten procent är för stor i detta sammanhang. Jag menar därför att det bör finnas skäl att informera sig om vilka orsakerna har varit till att dessa kommuner tagit avstånd från tanken på ett kommunalt bostadstillägg. Finns det acceptabla skäl, får de respekteras, finns det inte acceptabla skäl, bör riksdagen, menar jag, ge uttryck åt den uppfattningen att begreppet »tills vidare» verkligen skall betyda tills vidare och att riksdagen följaktligen förväntar att även dessa kommuner, även om de utgör ett fåtal, skall ge pensionärerna den förbättring i detta avseende som riksdagen har förutsatt.

Jag har med detta velat ge en liten kommentar till det inlägg som gjordes i debatten av herr Ola Persson som ju i stor utsträckning uppehöll sig vid dessa frågor. Jag tror att min redogörelse givit vid handen att det ändå inte är nödvändigt för riksdagen att fixera några bestämda gränser för de kommunala bostadstilläggen. Den erfarenhet vi i dag har, visar att kommunerna i stort sett har motsvarat våra förväntningar.

Herr Bergh förvånade mig i någon mån när han kritiserade regeringen för att den tagit för kort tid på sig, när den levererade förslaget om förstärkning av folkpensionerna. En kritik av motsatt innebörd är inte ovanlig: Regeringen tar för lång tid på sig och pensionärerna får vänta för länge, innan någonting blir gjort, brukar det heta. Därför kan det ju ha sitt intresse att här i dag konstatera att kritiken kan nyanseras på ett sådant sätt som herr Bergh gjorde i sitt anförande.

Herr Bergh gjorde gällande, att man borde ha klarat upp förhållandet mellan folkpension och tjänstepension, innan man föreslog en förstärkning av folkpensionerna. Ja, ärade kammarledamöter, en sådan avvägning kan inte ske annat än efter förhandlingar med de an-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m. ställdas organisationer. Ett sådant upplärande kan gå relativt fort, men det kan också ta tid, och jag tror inte att herr Bergh kan övertyga ens sina egna partivänner om att det skulle vara önskvärt att låta folkpensionärerna vänta så länge som det *kan* dröja, innan den historien blivit avklarad. Att lägga frågan om folkpensionernas förstärkning på så osäker grund anser jag inte vara rimligt, när det är fråga om en så stor och så nödvändig reform som det här verkligen gäller.

Vidare har man från högerns sida i en reservation uttryckt en annan uppfattning om premiens storlek. Jag utgår ifrån att utskottets talesman tar upp den synpunkten till ett mera ingående bemötande. Jag inskränker mig till att säga, att om man vill att det inte ens i ett ganska teoretiskt fall skall kunna göras gällande, att den enskilde betalar en premie som, vid en jämförelse med försäkringsmarknaden, överstiger den förmån han sedermera får, då tror jag man gör klokt i att hålla sig till den maximigräns som regeringen föreslagit och utskottet accepterat. Jag tror inte vi bör diskriminera folkpensionen eller förstöra dess anseende med att dra på oss ett sådant argument som att staten tar ut av medborgarna en premie som i något, om också blott enstaka, fall skulle kunna betraktas som för stor i förhållande till förmånen.

När regeringen vidare har tagit ställning till premiens storlek, har det skett emot bakgrunden av en del andra frågor, som längre fram kommer att bli aktuella, och där premiebetalningen har sin betydelse. Vi kan inte genomföra den obligatoriska sjukförsäkringen med mindre än de sjukförsäkrade får betala en premie; vi kan inte genomföra den förstärkning av arbetslöshetsförsäkringen, som jag räknar med att riksdagen i år skall få tillfälle att besluta om, med mindre än att $1\frac{1}{4}$ miljon organiserade fackföreningsmän får finna sig i en ökning av premien till sin arbetslöshetskassa. Man bör följaktligen se förhöjningen av premien i dess sammanhang med premiehöjningar på andra områ-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

den, och sedan bedöma slutresultatet av det hela och försöka bilda sig en uppfattning om vad de betalande rimligtvis orkar med. Den bedömningen har legat bakom, när vi stannat vid 1,8 procent av den taxerade inkomsten. Går vi högre, tror jag att vi får det emot oss, när vi längre fram skall diskutera andra nödvändiga reformer som skall finansieras delvis via premiehöjningar.

Jag fick det intrycket, att herr Berghs kritik mera var en kritik å pliktens och ämbetets vägnar än en rent saklig kritik. Jag måste säga, att det var en ganska klen plattform som herr Bergh hade för sin kritik. Jag är glad för att plattformen var klen, ty det betyder att även högerpartiet väl innerst inne är i stort sett överens med riksdagens övriga partier, inte bara om pensionsförsäkringens förstärkning utan även om de linjer efter vilka försäkringen skall förstärkas.

Herr talman! Jag vill allra sist uttala min glädje över att vi redan i maj månad detta år kan ge våra folkpensionärer den förbättring i deras livsvillkor som här föreslås, en förbättring som de väl behöver och synnerligen väl förtjänar.

Herr BERGH (h) kort genmäle: Herr talman! Det är tre punkter i herr statsrådet Strängs polemik mot mig som har förvånat mig och kanske allra mest den första.

Statsrådet Sträng upprepade vad jag hade sagt, nämligen att regeringen hade tagit väl kort tid på sig. Så tillåter sig socialministern att lägga in den mening- en i vad jag sade, att jag skulle ha vänt mig emot att folkpensionsförhöjningen träder i kraft den 1 maj i år. Jag tror, herr statsråd, att jag har rätt att undanbe mig den sortens diskussionsmetoder. Det hade funnits fog för en sådan antydning, om jag *inte* hade sagt, att vi accepterade propositionens förslag om förhöjningen av pensionen och tidpunkten för dess ikraftträdande. Det kan tänkas ligga så enkelt till, herr statsråd, att jag menade, att regeringen bort börja tidigare med sitt arbete på denna proposition.

Sedan blev det fråga om taket 180 kronor eller taket 200 kronor. På den punkten menade herr statsrådet, att man borde akta sig, så att det inte i *något fall* skulle kunna sägas, att man tagit ut för mycket av någon, högre underlag än vad pensionsbeloppet motiverade. Skulle detta vara en kritik emot den ståndpunkt jag företräder, så gäller samma kritik de nuvarande reglerna. År 1946 hade man nämligen — vilket jag också påpekade — kommit till att 80 kronor skulle vara den försäkringsmässiga täckningen, men man gick ändå upp till 100 kronor, dels därför att adertonåringar ytterst sällan betalar maximiavgift, dels också därför att det fanns andra risker som borde täckas. Det är ett *mindre* fel — om det nu över huvud taget är ett fel — vad som nu föreslås i vår reservation, nämligen en höjning från 180 till 200 kronor, medan det förra gången var fråga om en höjning från 80 till 100 kronor. I båda fallen var det alltså en höjning med 20 kronor, men förra gången var den föreslagna höjningen procentuellt nära dubbelt så stor.

Sedan tillåter sig herr statsrådet, vilket han givetvis har rätt att göra, att karakterisera underlaget för vår reservation som en klen plattform. Ja, visst kan det vara en klen plattform i regeringens ögon. Men om socialministern kallar det för en klen plattform att i ett ansträngt statsfinansiellt läge söka åstadkomma de minskade belastningar på skattestaten som är möjliga, undrar jag, vad hans statsrådskollega, finansminister Sköld, säger därom. Enligt herr Skölds uppfattning borde det väl i stället vara en lovvärd gärning att minska skatteuttaget för år 1953/54 med mer än 100 miljoner kronor.

Herr statsrådet STRÄNG: Herr talman! Jag måste bekänna, att jag inte kunde följa med herr Bergh i hans sista replik.

Herr Bergh säger att man från högerns sida självfallet inte anser att folkpensionärerna skall vänta längre på sin förmån än vad regeringen har föreslagit. Jag tror herr Bergh på den punkten, men då för-

står jag hans kritik ännu mindre. Han anför bland annat, att regeringen borde ha kunnat klara ut sammanhanget mellan folkpensioner och tjänstepensioner. Men riksdagen måste väl ändå först få chansen att besluta om folkpensionerna och tilläggens storlek, innan man kan ta upp en realistisk diskussion med tjänstemannaorganisationerna om i vilken utsträckning folkpensionen skall inverka på tjänstepensionerna. Herr Berghs kritik går följaktligen inte ihop på den punkten, vilket var en av orsakerna till att jag här talade om en klen plattform.

Fru SJÖSTRÖM-BENGTSSON (s): Herr talman! Den tillfredsställelse, som socialministern nyss gav uttryck åt i sitt första anförande, tror jag vinner genklang hos så gott som alla grupper inom vårt folk. Men det finns en liten grupp som inte har samma anledning att delta i den allmänna glädjen som de, som nu får en förbättrad ålderspension — jag syftar på de blinda. Utskottet har nämligen inte ansett sig kunna tillstyrka motionen nr 240 i andra kammaren, vari begäres att blindtillägget måtte höjas från nuvarande 700 kronor per år till förslagsvis 1 000 kronor, vilket skulle i det närmaste återställa realvärdet av nu utgående blindtillägg.

Frågan om blindtillägget har aktualiserats flera gånger, senast vid 1952 års riksdag. Utskottet ansåg sig inte heller då kunna tillstyrka ett förslag om höjning av blindtillägget, detta på grund av en då utlovad utredning om allmänt svårighetstillägg, avsett att utgå till svårt invaliderade personer. Till denna grupp hade man tänkt sig hänföra även de blinda. Utskottet anför i år precis samma motivering för sin hemställan om avslag på motionen. Visst är det sant att även andra grupper av invalider är i stort behov av svårighetstillägg, men detta förhållande borde enligt min mening inte utgöra något hinder för att i detta sammanhang söka återställa blindtillägget till dess realvärde, eftersom ju riksdagen en gång principiellt beslutat denna förmån som

Ang. höjning av folkpensionerna m. m. nu ingår som ett moment i den lag som vi nu har att behandla.

Att en förbättring av blindtillägget är av behovet påkallad är uppenbart. Redan den åtstramning på arbetsmarknaden, som vi nu tycker oss kunna skönja, har för de blinda medfört ökade svårigheter i konkurrensen om arbetstillfällen. Härtill kommer att de av blindheten betingade merkostnaderna enligt uppgift från De blindas förening stigit mer än levnadskostnaderna i övrigt. Så har t. ex. den starkt ökade trafiken medfört att de blinda i större utsträckning än tidigare måste anlita ledare för att komma från och till sitt arbete. Arvodena för dessa tjänster har stigit i takt med ökningen av dyrtidstilläggen på andra håll, vilket medfört en avsevärd kostnadsökning för de blinda.

Det är, herr talman, inte nödvändigt att här närmare utveckla de blindas svårigheter, eftersom alla kammarens ledamöter inte bara är medvetna om dem, utan också säkerligen har full förståelse för de blindas svåra livsvillkor. Blindhet är, anser jag, om inte det värsta, så dock ett av de allra svåraste lyten som kan drabba en människa. Vi bör därför utan tvekan och med tillfredsställelse göra allt vad vi kan för att i görligaste mån lätta de blindas tunga börda.

Herr talman! Att i detta sammanhang yrka bifall till motionen tror jag är lönlöst. Jag skall avstå därifrån. Men innan jag slutar, vill jag uttrycka min förhoppning om att den utredning, som den 6 februari i år anförtröddes åt pensionsstyrelsen och som gäller svårighetstillägg för svårt invaliderade personer, måtte resultera i förslag till 1954 års riksdag, och att förslaget skall få ett sådant innehåll, att det ger verklig kompensation åt de personer, som på grund av sitt lyte är handikappade på arbetsmarknaden och i stort behov av allt det stöd som samhället kan ge.

Herr talman! Det var vad jag hade att säga i denna fråga.

I detta anförande instämde herr *Bror Nilsson*, fru *Wallentheim*, fru *Svenson* och fru *Carlqvist*.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Herr SUNNE (fp): Herr talman! Från folkpartihåll hälsar vi med tillfredsställelse att regeringen framlagt förslag till standardförbättring för folkpensionärerna. Vi har ju vid flera tillfällen efterlyst detta initiativ, och vi är villiga att godta det framlagda förslaget. Jag kan försäkra att vi inte är av den uppfattningen, att regeringen har handlat för raskt, snarare tvärtom. Utskottet synes också ha varit enigt utom på en enda punkt. Den gäller pensionsavgiften, och det är väl också därom, som diskussionen hittills rört sig.

Utskottet har stannat för regeringens förslag, att procentsatsen skall vara 1,8 och att maximiavgiften skall bestämmas till 180 kronor. Högern föreslår 2 procent och 200 kronor som maximibelopp. Men om man räknar med att en person från 18 till 66 år erlägger full avgift, skulle försäkringsmatematiskt avgifterna komma att uppväga det pensionsbelopp, som han uppbär vid 67 års ålder. Jag tycker också att högern ganska godtyckligt har utgått från 25 år i stället för att välja den tid, då man börjar att betala pensionsavgiften. Enligt högerns förslag skulle en person, som hela tiden erlägger maximiavgiften, icke erhålla full valuta för de erlagda avgifterna. Det står ju också i högerns motion, att man varit litet osäker om vilken ålder som lämpligen borde väljas, och det är givetvis vanskligt att bedöma den saken.

Nu anser jag att man får uppta i annat sammanhang frågan om de sociala reformernas finansiering. Man bör därför inte anse att denna avgift är bestämd för all framtid. Det föreligger ju redan till denna riksdag framställning om utredning rörande fördelningen av socialförsäkringskostnaderna mellan statsverket och övriga parter. Godtager riksdagen förslaget om en sådan utredning, vilket jag gärna vill hoppas, kommer ju frågan upp i ett vidare sammanhang, och man får större möjligheter att ta ställning till hur den försäkringstekniskt ligger till. Jag anser därför att man i utskottsförslaget har tills vidare det säkraste underlaget för avgiftsberäkningen.

Det har från högerhåll också talats om

att avgiftshöjningen borde träda i kraft samtidigt med höjningen av pensionerna. Men jag är, liksom herr Bergh själv, rädd för att det skulle medföra en hel del krångel, eftersom skattetabeller och debetsedlar redan är utsända, och det kanske inte skulle vara så lätt att nå alla genom press och radio, som man sagt i högerns förslag.

Jag har i övrigt inte något att tillägga. Jag anser att det framlagda förslaget är acceptabelt. Jag vill instämma i vad statsrådet nyss sade, då han uttryckte en förhoppning om att det beslut, som kommer att fattas här i dag, skall bidra till att skapa trygghet och lättnader för många gamla pensionärer.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr NORMAN (s): Herr talman! Det kanske inte är så mycket att diskutera. Alla är belättna i stort sett. Alla har uttryckt sin glädje över att vi nu står inför möjligheten att förbättra förhållandena för de gamla på det sätt som här har föreslagits. Kommunisterna och folkpartiet är glada och anser sig kunna inkassera en seger; den här förbättringen är vad de har arbetat för. Det gjorde nu inte visserligen herr Bergh, och det förvånar mig litet grand, ty han och hans parti framstår som den verkliga segerherren — högern kastade ju i fjol i sista stund fram förslaget om att vi borde kunna klara denna fråga genom att höja folkpensionsavgiften och har nu blivit bönhörd.

Personligen är jag glad över att det har funnits möjlighet statsfinansiellt att nu komma fram till detta förslag och till det beslut, som vi strax kommer att fatta. Jag kan därför acceptera den höjning av avgiften, som här är föreslagen. Visserligen skulle jag nog helst ha sett, att allt blivit vid det gamla beträffande avgiften till dess vi fått en överblick över vilka behov som i stort föreligger av att pålägga socialförsäkringsavgifter. Vi hade då lättare kunnat bedöma, hur mycket som bör läggas på den ena eller

andra sociala omvårdnaden, som kostar pengar.

Jag tycker att man kan acceptera den här höjningen, just därför att den i det nuvarande statsfinansiella läget innebär just det lilla bidrag som behövs för att det hela skall gå ihop. Och jag tror att också medborgarna i allmänhet kommer att utan något större gnissel acceptera förslaget.

Förslaget i högermotionen, att vi skall höja avgiften litet grand och börja ta ut den tidigare, tror jag däremot inte att medborgarna skulle acceptera lika lätt och med sådan glädje som jag räknar med att de i stort sett kommer att hälsa utskottsförslaget. De medborgare, som nu skall betala förbättringarna genom en höjning av avgiften, får nämligen i allmänhet lov att se saken på litet längre sikt. De känner inte ögonblickligen, så som de gamla, att de får ut valuta för pengarna, och skulle de nu, i enlighet med högerns förslag, helt hastigt och lustigt få ett extra pålägg även i år, tror jag att det skulle bli gnissel.

Nu anser kanske inte ens herr Bergh själv, att förslaget är praktiskt genomförbart; han har här ändrat sitt yrkande i frågan och frångått reservationens kläm. I stället har han yrkat bifall till motionen, där man i punkten A hemställer att riksdagen måtte i princip besluta höjning av folkpensionsavgiften med de två tiondelar, som enligt herr Berghs mening inte betyder så mycket. I och för sig är ju inte beloppet så stort, men om man ser det i sitt sammanhang med de olika socialförsäkringsavgifter, som socialministern har erinrat om och som skall tas ut samtidigt, betyder kanske även de två tiondelarna rätt mycket.

Vidare yrkar herr Bergh, i överensstämmelse med motionens förslag under B, att vi nu skall besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t i samband med framläggande av förslag om ändring av 19 § folkpensioneringslagen ville lägga fram förslag till författning om extra folkpensionsavgift från och med den 1 maj 1953 i så god tid att författningen kan tillämpas från och med nämnda dag.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Jag vet inte, hur det ligger till i finansdepartementet beträffande de ändringar i uppbördsförfarandet som är under förberedande, men jag skulle tro att även härvidlag möter vissa svårigheter för Kungl. Maj:t att effektuera en sådan önskan från riksdagens sida, som herr Berghs yrkande skulle leda till.

Men den väsentligaste frågan är, hur man skall ta ut avgiften. Herr Bergh har själv erinrat om att det ligger litet besvärligt till, men han anser att man nog kan följa de linjer som anges i motionen. Där föreslås att man genom radio och annonsering i pressen skall underrätta löntagarna om att ett ytterligare avdrag för höjda folkpensionsavgifter bör verkställas av arbetsgivarna; det ges också ett uppslag om hur stort avdraget skulle kunna vara.

Jag tror att det finns ett sätt att klara saken, om man nu ovillkorligen vill gå denna väg, nämligen att låta alltsammans komma som restskatt i den slutliga skatten. Men det skulle ganska säkert bli gnissel bland skattebetalarna om de samt och synnerligen skulle få en sådan restskatt. Frågan ligger nog så till, att man har anledning att erinra om ett skämtsamt talesätt som nyss föll mig i tankarna: »Det är lätt att säga tulipanos...»

Herr Bergh och hans meningsfränder tyckte redan i fjol att detta skulle gå lätt, och de ville ha beslut i den riktningen redan då. Herr Bergh menar, att det skall gå lika lätt nu, och anför en del i sig själva bärande skäl. Jag skall villigt erkänna att det vore riktigast, om beslut, som har sammanhang med varandra, kunde träda i kraft samtidigt. Det vore också önskvärt att man nu kunde klara upp spörsmålet om samordningen mellan tjänste- och folkpension. Det är logiskt riktigt att resonera så, men herr Bergh har här mycket starkt reagerat mot den slutsats, som jag antagit skulle bli den logiska följden, nämligen att vi måste uppskjuta reformen, tills det hela är klart. En sådan ståndpunkt vore logiskt oantastbar, men herr Bergh och hans parti vill inte intaga den, och det är vi allesammans glada

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

åt. Då saken ligger så till, får vi väl ändå bära den ökade börda, som beslutet kommer att lägga på statsfinanserna.

Herr Bergh ville visserligen förleda mig att här ta upp en principdiskussion om det försäkringsmässiga innehållet i det ena och det andra förslaget, och han framhöll också mycket starkt de statsfinansiella synpunkterna, hur värdefullt det skulle vara att få denna höjning till 2 procent och att få avgiften uttagen på inkomsterna redan i år, och jag förstärker hans resonemang. Andralagutskottshalvan i det sammansatta utskottet är inte så känslig för de statsfinansiella synpunkterna som herr Bergh helt naturligt är, och vi har med ganska lätt hjärta funnit oss i att det hela kommer att kosta åtskilligt och mest nu, innan vi kan ta ut den höjda avgiften. Det finner vi oss gärna i, sade jag, och jag tror nog att herr Bergh och hans meningsfränder inte heller tar det så hårt, när resultatet blir så gott som det är, vilket vi allesammans är glada åt.

Herr Ola Persson inkasserade här en seger för kommunistmotioner i fjol och i år, och den glädjen är honom väl unad. Jag tror att han bör vara så pass belåten, att han inte tar det så hårt att vi avstyrkt andra motioner. I fråga om dessa har ju socialministern besvarat de invändningar, som herr Ola Persson gjorde i debatten, och jag kan därför underlåta att fortsätta diskussionen. Vi kan inte övertyga varandra i det fallet. Riksdagen tog ståndpunkt i fjol, och jag skulle tro att det är fullkomligt lönlöst för herr Ola Persson och hans meningsfränder att försöka rucka på det beslutet inom en tid, som ligger något så när inom synhåll. Men herr Ola Persson är välkommen att motionera igen. Vi får ju snart ta upp folkpensionslagen, och då kommer väl den frågan igen, och vi kan ju då prata en stund om den här saken, och så beslutar riksdagen, att det skall vara ungefär som det nu är — det kan nog inte hjälpas.

Fru Sjöström-Bengtsson sade, att det var en liten grupp, nämligen de blinda, som inte kan instämna i den allmänna glädjen, och det kanske jag kan hålla

med henne om. Jag tror nog att de också är glada både å sina egna och de gamlas vägnar i allmänhet över denna avsevärda förbättring av folkpensionerna. Jag tror nog att utskottet i sin helhet gärna unnar de blinda att få sitt särskilda tillägg litet grand höjt. Jag kan kanske till och med säga att vi nog var inställda på att göra något mera positivt beträffande motionen i denna fråga — inte så att jag kan tänka mig att det sammansatta utskottet skulle våga sig på att tillstyrka, att riksdagen skulle anvisa denna miljon, som en höjning i överensstämmelse med motionen skulle medföra, men jag tror att vi var inriktade på att försöka påskynda frågan, så att det blir klart beträffande hur det skall bli med hjälplöshetstillägget. Första dagen vi behandlade motionen beslöt vi därför att inte fatta något beslut i frågan utan i stället undersöka, hur den låg till. Innan vi hade fått tillfälle att träffas igen, hade emellertid den här utredningen blivit tillsatt, och då låg ju ärendet precis klart för ett utskott att ta ståndpunkt till. Vi ville inte förleda riksdagen att genom något som helst uttalande föregripa denna utredning och det resultat vartill den kan komma, och därför måste vi nöja oss med att säga, att det inte är lämpligt att riksdagen upptar någon realdiskussion om detta problem. Vi är emellertid inom utskottet överens med fru Sjöström-Bengtsson och många andra om att vi med glädje skall motse ett förslag så snart som möjligt. Det har vi också understrukt i motiveringen, och längre har vi inte kunnat gå. Jag kan emellertid försäkra fru Sjöström-Bengtsson att vårt hjärta är med henne, även om det är så pass stort, att det inte bara klappar för de blinda utan också för andra som behöver ett hjälplöshetstillägg och att vi helst ser att detta problem blir löst i ett sammanhang, så att de, som av olika anledningar behöver denna extra hjälp, får den.

Jag vet inte, om någon direkt har yrkat bifall till utskottets förslag, men det kanske är säkrast att jag gör det. Och då ber jag att få erinra om en sak. Om

punkten A var vi alla eniga, och denna punkt kommer således att enhälligt bifallas av riksdagen. Jag tror att man kan understryka vad som stod i Morgon-Tidningen, nämligen att vi allesammans känner det som en stor dag, när detta beslut fattas.

Beträffande punkten B förordar utskottet ett principbeslut, och anledningen härtill känner vi allesammans till. Det är visserligen inte utsagt i klämman, att detta skall vara ett principbeslut, men för att det inte skall föreligga något missförstånd vill jag understryka att utskottet alldeles ovanför klämman framhåller att riksdagens beslut bör ges formen av ett principbeslut. Det är nämligen här fråga om ett principbeslut, eftersom det inte finns någon lagtext bifogad till beslutet. Om punkten B i klämman godtages — till vilken jag yrkar bifall — föreligger det alltså möjligheter att överväga och utarbeta en lagtext inom finansdepartementet. Vi har ju i klämman inte direkt följt Kungl. Maj:ts förslag, men det sammanhänger med att det i propositionen finns ett uttryck som inte helt täcker vad man egentligen vill säga. I propositionen begärdes nämligen, att man i princip skall besluta att folkpensionsavgiften skall höjas med 0,8 procent. Vi har i stället gått tillbaka till den lagtext som nu gäller. Innehörden — och vi har därvidlag följt motiveringen i den kungliga propositionen — blir densamma som Kungl. Maj:t har tänkt sig. Jag vill understryka att utskottet i detta avseende förordar ett principbeslut.

Jag hemställer om bifall till utskottets utlåtande i dess helhet.

Herr BENGTON (bf): Herr talman! Det är glädjande att se med vilken enighet riksdagen går att fatta beslut om en höjning av folkpensionerna. Det behöver kanske därför inte ordas så mycket härom. Men eftersom socialministern tog upp frågan om pensionerna i ett vidare sammanhang, skulle jag vilja framhålla vad vi från bondeförbundets sida egentligen anser att denna höjning innebär.

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

Det är självfallet, att vi från vårt parti hälsar denna höjning med stor tillfredsställelse. Den innebär, kan man säga, ett genomförande av det förslag, som vi framlade i en motion för 1951 års riksdag. Vi vann vid det tillfället inte så stort gehör, och det är glädjande att se att herr Bergh och herr Sunne å sina partiets vägnar nu förklarar, att de är intresserade av detta förslag, ty det var de inte vid det tillfälle vi förelade riksdagen frågan. Jag vill understryka att vi har den principiella uppfattningen, att folkpensionerna bör bli avsevärt högre än vad riksdagen nu går att besluta om. Detta är endast en etapp på vägen mot målet.

Jag skulle i detta sammanhang vilja säga några ord om herr Berghs reservation. När herr Bergh så starkt betonar att folkpensionsavgiften bör grundas på försäkringsmässiga beräkningar och t. o. m. anser att beräkningen bör ske som om maximiavgift erlagts först från 25 års ålder, tycker jag nog att man bör bedöma pensionsfrågan i litet större sammanhang och inte endast stanna vid folkpensioneringen. Det blir alltmär vanligt att den ena gruppen efter den andra får sin pensionsfråga ordnad på andra vägar och får betydligt högre pensioner. Det gäller tjänstemännen, som får pension, och det arbetas ju alltmär intensivt på att genomföra även arbetarpensioner. I dessa fall tillämpas inte försäkringsmässiga grunder, utan det förhåller sig så, att befattningshavaren betalar en mindre del av avgifterna, och sedan betalar företaget den större delen som går åt för att trygga pensioneringen. Det är självfallet att företagen tar ut dessa avgifter i form av höjda priser. Följden blir att de grupper, som inte kommit i fråga, t. ex. lantarbetare, hantverkare, jordbrukare och andra, hjälper till att betala avgifterna också för de förstnämnda grupperna. Skulle man vara konsekvent, skulle man fråga herr Bergh: Bör också inte på detta område tillämpas fullt försäkringsmässiga grunder? Det kan för övrigt starkt ifrågasättas, om man längre bör för folkpensioneringslagens del tillämpa försäk-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

ringsmässiga grunder. I varje fall kan inte jag ansluta mig till herr Berghs reservation, som går ut på att ta ett steg längre än vad som föreslagits härvidlag.

Jag skall sluta med att uttala min tillfredsställelse över den höjning som nu under så stor enighet kommer att beslutas. Men samtidigt vill jag betona, att vi ser höjningen som ett steg i riktning mot ännu högre pensioner, varav alla bör bli delaktiga. Vi anser att pensionsfrågan inte bör tillfredsställande ordnas endast för den ena eller andra gruppen, utan ordnas på det sättet, att folkpensionerna höjes. Det är den vägen man bör gå.

Jag ber att få ansluta mig till yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Herr BERGH (h): Herr talman! Statsrådet Sträng började sitt första anförande med att göra en smula reklam, framhållande det socialdemokratiska partiet som vägröjare när det gällde hjälpen åt gamla och arbetsoförmögna. Denna reklam har tydligen inte lämnat herr Bengtson någon ro. Han har velat anmäla sig som koalitionsbroder även i det fallet. Det har han rätt till, och jag skall inte polemisera mot honom på den punkten, ehuru väl jag inte kan erinra mig att intresset varit så särskilt framträdande.

Däremot förefaller det nog angeläget att försöka reda ut begreppen för herr Bengtson en liten smula, när han å ena sidan talar om kravet på försäkringsmässig beräkning när det gäller folkpensioner och å andra sidan talar om att sådana beräkningar inte skulle föreligga när det gällde tjänstepensionen. Det förefaller vara herr Bengtson obekant, att en tjänstepension tidigare betraktades till en del som en uppskjuten lön och till den andra delen som en försäkring, för vilken befattningshavaren själv erlade avgift. När 1947 års nya civilavlöningsreglemente beslöts, bibehölls tanken på den försäkringsmässiga andelen så till vida som man även fortfarande i princip tänkte sig en avgift, men den tänktes från dragen redan när lönen betalades, så att den lön, som betalas ut, följaktligen är en netto-

lön, medan för den andra delen fortfarande principen om den uppskjutna lönen bibehölls. Så hänger det ihop.

Sedan skulle jag vilja harangera andra lagutskottets högt ärade ordförande en smula. Han har på sitt sedvanliga sympatiska sätt stått och kåserat en smula kring utskottsutlåtandet, detta hans händers verk, som han naturligen funnit ganska gott. Han har också vänligt försökt leda även mig till rätta från vad han förmodligen anser vara villovägar.

Han hade därvid en verkligt intressant synpunkt, när han talar om att ifall man skulle gå ännu längre på avgiftsuttagandets väg, skulle det uppkomma gnissel. Man måste se saken på längre sikt, sade han, och han menade, att folk skulle ha svårt att uppskatta att man på detta sätt tog ut förhållandevis mera i avgifter än i form av skatter. Jag undrar, om inte herr Norman gör sig skyldig till en felbedömning, som han i så fall delar med många andra. Ifall man skulle se det här mot bakgrunden av hur folk reagerar, är det tvärtom så, skulle jag tro, att vi litet var är villiga att göra uppoffringar och minska vår konsumtion, bara vi vet, att det är någonting som vi är säkra på att få nytta av. Att betona försäkringssidan av socialförsäkringen har, såvitt jag förstår, inte bara ett stort folkupfostrande värde utan ansluter sig också på ett mycket naturligt sätt till hur folk i allmänhet resonerar. Om man betonar försäkringssynpunkten, tänker man: »Denna uppoffring gör jag för att få trygghet på ålderdomen. Jag vet vad dessa avgifter på skattsedeln egentligen används till.» Man får, som jag sade, ett betydligt mera påtagligt sammanhang mellan förmån på ålderdomen och uppoffring under den produktiva åldern, än om pensionerna skall finansieras skattevägen. Om, såsom herr Norman befarar, gnissel skulle kunna uppstå, skulle jag alltså tro att det i så fall beror på helt andra saker.

Det är väl lika litet för herr Norman som för oss andra en hemlighet, att skattetrycket nu börjar kännas så besvärande inte bara bland de stora inkomsttagarna utan även i de lägre inkomstskikten,

att en reaktion håller på att växa fram här i landet.

Det är, i den mån vi anser att folkhushållets samlade resurser räcker till för att åstadkomma bättre sociala förhållanden, av dessa bägge antydda skäl riktigt att betona försäkringstanken.

Herr Norman raljerade också litet grand om vårt förslag att ta ut de förhöjda avgifterna från den tidpunkt då pensionsförhöjningen börjar. Det tyckte han var principiellt välmotiverat, men han ansåg, att det skulle bli för krångligt. Visst blir det krångligt, men, som jag sade i mitt första inlägg, att blir det krångligt beror det inte på oss utan på att denna proposition förberetts alltför sent. Hade man börjat i hygglig tid i stället för att signalera dessa förslag först under valrörelsen, hade vi kanske fått litet bättre fason på dem. Det är krångligt men vi är vana vid krångel nu, och detta är inte krångligare än vad som sett dagen i kanslihuset. Detta är ett klenkt försvar i och för sig, medger jag, men eftersom det både av statsfinansiella och folkpsykologiska skäl är angeläget att snarast möjligt börja ta ut avgifter, så får man ta den olägenheten. Problemet inskränker sig till om det föreslagna förslaget är oöverkomligt eller om man kan klara det, och efter vad jag låtit mig underätta, går det att klara. Jag tycker nog därför att den ståndpunkt, åt vilken jag försökt ge uttryck, är riktig och jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr NORMAN (s) kort genmäle: Herr talman! Mitt tal om »gnissel» hänger ihop med att jag ser på detta spörsmål på följande sätt. Här har vi ett förslag om att från 1 maj förbättra folkpensionerna. Detta går ekonomiskt ihop med de finansiella beräkningar och planer som är gjorda, om vi betalar en höjd avgift på nästa års inkomst och i fortsättningen. Skall vi nu lägga på denna höjda avgift redan från 1 maj, så innebär det att vi bara tillför statskassan pengar, som den inte behöver då för detta ändamål, och därför tycker jag det

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.
är ganska naturligt, om det i så fall börjar gnissla ute bland medborgarna.

Herr MÖLLER (s): Herr talman! För min del kan jag också tillåta mig att uttala en mycket djup tillfredsställelse över det beslut, som första kammaren, liksom andra kammaren också, inom kort går att fatta. Jag kommer inte att diskutera de detaljer, som i och för sig väl kunde behöva belysas ytterligare litet grand, men jag kan inte finna att det tjänar något ändamål. Däremot är det en punkt, där jag för min del måste anmäla en bestämd mening, och den rör blindtillägget.

Jag känner ganska bra till blindtilläggets historia här i landet. Det motionerades i slutet på 20-talet och i början på 30-talet om införandet av ett blindtillägg — beloppets storlek kommer jag inte nu ihåg. De blindas organisationer hade under åtskilliga år yrkat på ett sådant blindtillägg. Motionerna behandlades på den tiden av andra lagutskottet, och var gång en motion i detta ärende kom till utskottets behandling, förklarade andra lagutskottet i sitt utlåtande och dess ledamöter i debatterna här, att de var mycket intresserade av att ett blindtillägg beslutades. Tyvärr hade emellertid pensionsstyrelsen något tiotal år tidigare fått i uppdrag att undersöka, huruvida man på ett särskilt sätt skulle kunna stödja olika personer, som hade medfödda eller förvärvade lyten, vilka i hög grad försvårade deras möjligheter att själva försörja sig på vanligt arbete. Med den motiveringen lyckades man i åtskilliga år hindra positiva beslut beträffande ersättning åt de blinda.

Jag vet ju mycket väl, det måste jag erkänna, hur utskottsledamöter reagerar, när de får höra talas om att det planeras eller pågår en utredning. Det är ett argument som alltid slår i denna konservativa riksdag. Jag hade inte ändå tänkt yttra mig i denna fråga i dag, men det hade varit önskvärt, om man redan i utskottet hade gjort vissa reflexioner. Blindtillägget är mycket enkelt till sin konstruktion. Där förekommer inte nå-

Ang. höjning av folkpensionerna m. m.

gon inkomstprövning, utan det är bara fråga om huruvida en människa har ledsyn eller saknar sådan. Om det konstateras, att en person inte har ledsyn, är denne berättigad till blindtillägg och betraktas omedelbart som invalid i pensionslagens mening och får då de 200 kronor i grundpension, som utgår till invalider även i högre inkomstskikt. 900 kronor skall alltså utgå till den som är blind och saknar ledsyn. Däremot blir det avdrag på invalidpensionen, om vederbörandes inkomster, inberäknat blindersättningen, uppgår till en viss siffra, för närvarande 1 000 à 1 500 kronor.

Hur skall det då förfaras beträffande andra personer, som har lyten? Det är alldeles uppenbart, att så enkla regler, som man ansett sig kunna godkänna när det gäller blindersättningen, inte kan komma att tillämpas för andra vanföra. I fråga om antalet blinda rör det sig faktiskt om 3 000 eller kanske 3 100 personer, som har blindtillägg, och det är ett ganska stationärt antal. När det gäller andra vanföra — det är egentligen självklart — måste det även tillkomma en inkomstprövning, som reglerar inte bara invalidpensionen, såsom nu sker, utan också svårighetstilläggen. Hur skall man då bära sig åt för att komma till något resultat? Skall man ge svårighetstillägg även till sådana, som inte är berättigade till invalidpension?

Jag vill fästa uppmärksamheten på att jag på grund av vissa omständigheter har nödgats att speciellt intressera mig för barnförslammingsfrågor. De barnförslammade blir ofta väsentligen bättre efter genomgången sjukdom. Efter omskolning får de ofta nog inte någon invalidpension, ty de kan komma upp i inkomstlägen som gör att de inte kan få sådan pension, eller också får de mycket reducerade invalidpensioner. Det finns inte något så enkelt kriterium för dem, som det finns för de blinda i ledsynen. Jag fruktar därför att utredningen kommer att ta lång tid. Det måste ju ha någon orsak, att man inte löste frågan i ett sammanhang, när man på mitt förslag, då jag kom in i regeringen, äntli-

gen tog upp saken, utan införde blindtillägget och lät det andra vara. Naturligtvis har de flesta vanföra, som inte har försörjningsmöjligheter, invalidpension, men man gjorde ingenting för att ordna med svårighetstillägg åt andra än de blinda. Jag tror att det var 1934 som den saken var före, ty det var en av mina första åtgärder som socialminister, så att det är nu snart 20 år sedan blindtilläggen infördes här i landet, och att frågan i övrigt inte blivit löst, beror inte på att man har saknat viljan att sörja för ett bättre stöd även åt andra än de invalidiserade blinda, utan det beror helt säkert därpå, att det är mycket svårare att lösa frågan för de andra del. Det måste ju finnas något sådant administrativt eller tekniskt skäl.

För min del hoppas jag därför, att även om vi nu skall svälja utskottets motivering för att inte tillstyrka bifall till motionerna vid denna riksdag, utskottet i alla fall, om pensionsstyrelsens utredning inte blir färdig i sådan tid, att det kan komma förslag på basis av det vid 1954 års riksdag, skall avstå från den i detta fall alltför enkla motiveringen, att det pågår en utredning. Vi skall inte nu återigen ha ett uppskov på flera år, ty den föreslagna förbättringen är uppenbart befogad. Vi ger 35 procents tillägg på folkpensionerna, och om vi här lägger till 300 kronor till nuvarande 700, så blir det ju en liknande höjning av blindtilläggen, och den är fullt motiverad vad beträffar beloppets storlek.

Jag hoppas alltså, att även om vi nu sväljer utskottets motivering för ett uppskov, vi alla skall sörja för att uppskovet inte räcker mer än ett år.

Herr WAHLUND (bf): Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av herr Berghs replik till herr Bengtson. Herr Bergh polemiserade mot vissa detaljer men avstod helt från att beröra den grundprincip som herr Bengtson hävdade.

Kärnan i herr Bengtsons resonemang var ju, att här kommer grupp efter

grupp och tillförsäkrar sig pensioner — stora pensioner, långt större än de belopp som kommer folkpensionärerna till del. När det gäller statens och kommunernas tjänstemän, får ju skattebetalarna vara med om att betala kalaset, och när det gäller pensionerna för andra kategorier i samhället — industritjänstemän och andra — så får skattebetalarna vara med genom att betala högre priser på de varor som de köper.

Jag vill här i debattens sista minuter slå fast, att vi från bondeförbundet med oro ser på denna utveckling och bland annat av detta skäl med glädje ser att de allmänna folkpensionernas realbelopp höjes. Jag vill också säga, herr talman, att vi betraktar vad som i dag sker som en etapp på vägen till ännu högre folkpensioner.

Fru SJÖSTRÖM-BENGTSSON (s): Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag återkommer och ändrar något i mitt förra anförande, men jag har från andra kammaren fått veta, att där ställts yrkande om bifall till motionen nr 240 i andra kammaren, och jag ber att få framställa samma yrkande, nämligen att riksdagen måtte besluta att höja nu utgående blindtillägg från 700 till 1 000 kronor från och med den 1 januari 1954.

Sedan herr talmannen gjort fru Sjöström-Bengtsson uppmärksam på att, med hänsyn till formuleringen av ifrågavarande motion, proposition på bifall till densamma icke kunde framställas, lämnades ordet på begäran ånyo till

Fru SJÖSTRÖM-BENGTSSON (s), som anförde: Herr talman! Enligt vad jag nu erfarit måste jag — tyvärr — be att få återta mitt nyss framställda yrkande. Jag är mycket ledsen över att jag måste göra det, men det lär av formella skäl vara omöjligt att få det ställt under proposition.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner

Ang. höjning av folkpensionerna m. m. komme att framställas särskilt beträffande varje punkt av utskottets i det nu förevarande utlåtandet gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i punkten A hemställt.

I fråga om punkten B, fortsatte herr talmannen, hade yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o), av herr *Bergh*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, som föranleddes av bifall till motionerna I: 174 och II: 233; samt 3:o), av herr *Persson, Ola*, att kammaren skulle bifalla utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av bifall till senare delen av motionen II: 74.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bergh* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraproposition därvid antagits bifall till det av honom framställda yrkandet uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad sammansatta stats- och andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten B, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr *Berghs* under överläggningen gjorda yrkande.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Bergh* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

Ja — 120;

Nej — 14.

På sedermera gjord proposition bifölls vad utskottet i punkten C hemställt.

Därefter gjordes enligt de beträffande punkten D förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till motionen II:75; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övertvägande ja besvarad.

Slutligen bifölls på gjord proposition vad utskottet i punkten E hemställt.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning av väckt motion om viss ändring i taxeringsförordningen, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 12, i anledning av väckta motioner om sänkning av skatten för fordon, som drives med användande av inhemskt fast bränsle.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 84 av herr *Werner* m. fl. och II: 110 av herr *Jonsson* i Skedsbygd m. fl. samt

2) motionen I: 289 av herrar *Osvald* och *Hansson*.

I motionerna hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att skatten för fordon, som dreves med användande av inhemskt fast bränsle, skulle utgå med hälften av det belopp, varmed skatten för övriga fordon utginge.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt,

1) att de likalydande motionerna I: 84 av herr *Werner* m. fl. och II: 110 av herr

Jonsson i Skedsbygd m. fl. om sänkning av skatten för fordon, som drives med användande av inhemskt fast bränsle, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att motionen I: 289 av herrar *Osvald* och *Hansson* om lindring av beskattningen av gengasdrivna fordon icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade anmälts

I) av herrar *Werner*, *Patrick Nilsson* och *Jonsson* i Skedsbygd, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den ändrade lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 84 av herr *Werner* m. fl. och II: 110 av herr *Jonsson* i Skedsbygd m. fl. om sänkning av skatten för fordon, som drives med användande av inhemskt fast bränsle, samt motionen I: 289 av herrar *Osvald* och *Hansson* om lindring av beskattningen av gengasdrivna fordon måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om proposition till nästkommande års riksdag med förslag till sådana lättnader i beskattningen av gengasdrivna motorfordon vilka, jämte i övrigt erforderliga åtgärder, kunde vara ägnade att stimulera till en vidgad användning av inhemskt fast bränsle såsom drivmedel för motorfordon;

II) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett, att utskottets yttrande bort lyda så, som i denna reservation angivits, samt att utskottet bort hemställa,

1) att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I: 84 av herr *Werner* m. fl. och II: 110 av herr *Jonsson* i Skedsbygd m. fl. om sänkning av skatten för fordon, som drives med användande av inhemskt fast bränsle, samt motionen I: 289 av herrar *Osvald* och *Hansson* om lindring i beskattningen av gengasdrivna fordon i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter närmare övertvägande av vad i motionerna samt av reservationerna i det föregående anförts för riksdagen fram-

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

lägga de förslag, vartill detta övervägande kunde föranleda; samt

2) att samtliga ifrågavarande motioner måtte, till den del de icke kunde anses besvarade genom vad reservanternas under punkt 1) föreslagit, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Herr WERNER (bf): Herr talman: Frågan om att i viss mån kunna ersätta det importerade flytande motorbränslet med inhemskt fast bränsle är inte av nytt datum. Redan under 1930-talet behandlades frågan av riksdagen gång efter annan, och jag vill erinra om att år 1938 genomfördes en viss lättnad i beskattningen för gengasdrivna motorfordon för att därigenom stimulera till en ökad användning av det inhemska bränslet. När kriget bröt ut år 1939 var nog hela nationen synnerligen tacksam över att vi hade att tillgå detta ersättningsbränsle, förutan vilket hela vårt näringsliv skulle ha kommit att förslamas under krigsårens avspärrning. Genom ytterligare beslut vid 1940 års riksdag befriades de gengasdrivna motorfordonen helt och hållet från fordonskatten, men det befanns sedan av statsfinansiella skäl vara nödvändigt att återinföra en viss beskattning för att därmed få nödvändiga medel för vägunderhållet.

Efter kriget har vi — kanske därför att vi är en nation som inte gärna vill veta av några besvärligheter — funnit lämpligt att helt och hållet övergå till importbränslet, de fossila oljorna. Jag vill erinra om att importen av dessa företer ett stigande crescendo. Från år 1950 till 1951 utvisar siffrorna för importen av det fossila bränslet en ökning på inte mindre än 700 miljoner kronor, och vi är alltså nu uppe i en total importsiffra på omkring en och tre kvarts miljard kronor.

Ur nationalekonomisk synpunkt gäller frågan, om vi ändå inte borde söka att i viss omfattning på något sätt finna ersättning för denna import, kanske inte i större omfattning, men i varje fall så att vi hade en reserv att tillgå om det

skulle hända något ute i världen. Vi frågar oss nog med oro vad som annars skulle inträffa, sedan vi väl har skrotat ned alla våra gengasaggregat, när våra reservlager av flytande bränsle förbrukats och vi på nytt måste sätta i gång en produktion, vilket väl kommer att bli så mycket svårare som industrien i ett sådant läge skulle ha många andra uppgifter att fylla. Det är den frågan som vi genom våra motioner har velat sätta i förgrunden — angelägenheten av beredskap vid en avspärrning — och samtidigt frågan om vad som kan sparas till nytta för vår handelsbalans, i den mån vi utnyttjar inhemskt fast bränsle som drivkraft.

Inom utskottet har i diskussionerna kunnat påvisas, att tekniken har gått framåt på gengasområdet. Man har förbättrat aggregaten och gjort dem användbarare, gengasförgiftningsfaran är mindre, och här finns en möjlighet att använda fast bränsle i större utsträckning, om vi bara kan skaka av oss något av den bekväma lojhet, som i hög grad börjar bemäktiga sig nationen.

Vi motionärer har i utskottets motivering fått stöd för våra synpunkter, och denna motivering utgör i själva verket en mycket användbar grund för ett yrkande om bifall till motionerna. Därför har vi med förvåning konstaterat, att utskottet har gjort en tvärvändning när utskottet kommit till sin hemställan och yrkat, att man inte skall göra någonting. Vi är inte nöjda med detta utskottets slutyrkande, utan vi vågar hemställa till kamrarna att i sin prövning åtminstone gå så långt som begäres i de reservationer, som har avgivits av mig och mina partikamrater, och också i reservationerna — med ungefär samma innehåll — av högerns företrädare inom utskottet.

Jag har förvånat mig över att mycket framskjutna ledamöter av folkpartiet, vilka har hyst samma uppfattning som vi motionärer, inte har funnit det minsta stöd hos sina partikamrater inom utskottet. Det kommer kanske någon förklaring härtill i den kommande debatten. Vi vidhåller att det här gäller

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

en angelägen beredskapsfråga och en fråga av mycket stor nationalekonomisk räckvidd. Avfallsvirket i våra lövskogar visar en tillväxt, som rör sig om några miljoner kubikmeter per år. Det bör ur skogsvårdssynpunkt komma bort ur skogen, och det kan också användas som ett billigt bränsle för den tyngre trafiken och kanske också för motordriften inom jordbruket. Man kan inte finna den minsta anledning till att en beskattning, som drabbar motortrafiken ganska hårt, skall upprätthållas till sin fulla effekt när det gäller gengasdriften. Jag tycker att här skulle föreligga goda skäl för statsmakterna att i första hand genom skattelättnader och även genom andra åtgärder ge en stimulans till att i större utsträckning än nu använda de bränsleresurser som vi har inom landet.

Herr talman! Jag skall inte uppehålla mig längre vid dessa synpunkter. Jag skall be att få hemställa om kammarens bifall till den reservation, som har avgivits i ärendet av mig med flera.

Herr VELANDER (h): Herr talman! Den som studerar det föreliggande utskottsbetänkandet och uppmärksammar de båda reservationerna kan fråga sig, varför det egentligen behövs två reservationer — de erbjuder ju så stora likheter. Jag kan nu, herr talman, inte besvara den frågan. Men jag kommer nog fram till att det ändå föreligger en viss skillnad mellan bondeförbundsreservanternas och högerreservanternas inställning.

Av utskottsbetänkandet framgår, att alla är mycket angelägna om att kunna falla tillbaka på gengasdriften, när det gäller vår beredskap, särskilt då den militära beredskapen och folkförsörjningen. Motionärerna, utskottsmajoriteten och reservanternas understryker ju var på sitt sätt betydelsen härav.

I själva verket förhåller det sig också så, att man kan räkna med att på detta område försiggår en experiment- och försöksverksamhet av inte föraktliga mått. Det skulle vara ägnat att utlösa tillfredsställelse, om man kunde känna

sig förvissad om att denna verksamhet även vinner stöd och uppmuntran ifrån det allmänna sida. Det kan hända att så sker i någon form, men det har i varje fall icke inom utskottet kunnat konstateras.

När det gäller att ta konsekvenserna av den inställning, som till äventyrs hyses, går man inom utskottet till väga på olika sätt. Utskottsmajoriteten understryker, hur angelägen frågan är, och därtill nämnas en del antydningar om i vilket läge vi faktiskt skulle komma att försätas i händelse av en avspärrning, exempelvis på grund av krig, även om vi inte vore direkt engagerade däri. Utskottet överraskar dock med att till slut stanna för den ståndpunkten, att strävandena på detta område befordras bäst och effektivast genom att man avvisar motionerna, om man då kostar på sig en mycket välvillig motivering!

Reservationen från bondeförbundshåll är kanske inte så alldeles följdriktig. Herr Werner m. fl. åberopar bland annat följande uttalande från utskottets sida: »Utskottet ställer sig emellertid synnerligen tveksamt till huruvida ett genomförande av den utav motionärerna yrkade lättnaden i beskattningen för de gengasdrivna fordonen skulle på ett mera verksamt sätt stödja avsedda strävanden. Utskottet har därvid fäst särskilt avseende vid det förhållandet, att en skattelättnad i yrkad omfattning icke torde för den enskilde fordonsägaren uppväga de nackdelar som gengasdriften medför ur andra synpunkter.» Jämför man detta uttalande med klämman i reservationen, att man skall i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om proposition till nästkommande års riksdag med förslag till sådana lättnader i beskattningen av gengasdrivna motorfordon, som kan vara ägnade att stimulera till en vidgad användning av inhemskt fast bränsle, finner man att reservanternas ändock biter sig fast vid tanken att stimulansen skall ske genom en sänkning av skatten.

Jag och min medreservant har i och för sig inte något emot en skattelättnad, men vi tänker oss också andra åtgärder, och det hade även utskottet bort komma

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

in på. Det pågår för närvarande en bränsleutredning av år 1951. Dess uppgift är att ge riktlinjer för bränsleproblemets lösning ur ekonomiska, handelspolitiska och beredskapsmässiga synpunkter, och målet för utredningens arbete skall vara att framlägga en plan för landets bränsleförsörjning, i första rummet en tioårsplan. När man talar om bränsle i det sammanhanget, menar man inte blott fossilt bränsle utan också flytande bränsle. Utredningen har redan tagit en del initiativ, som också kan sägas ha givit positiva resultat.

Jag och min medreservant har menat, att det inte är tillräckligt att blott bita sig fast vid frågeställningen skattelindring eller icke skattelindring för motorfordon, som är gengasdrivna. Man bör se saken i ett något vidare sammanhang, och Kungl. Maj:t bör därför sättas i tillfälle att mera ingående överväga hithörande spörsmål med utgångspunkt från innehållet i motionerna och vad utskottet även har anfört. Det kan ju hända, att sådana synpunkter framkommer genom exempelvis riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, att man kan få nya perspektiv. Det kan också hända, att Kungl. Maj:t däri- genom kan finna lämpligt att underställa riksdagen förslag som går något längre och kan medföra en större effekt i fråga om utvecklingen på gengasområdet än vad motionärerna har vågat förutsätta.

Från antydda utgångspunkter, herr talman, ber jag få hemställa om bifall till den av mig och herr Nilsson i Svalöv avgivna, till utskottsbetänkandet fogade reservationen.

Herr WERNER (bf) kort genmäle: Herr talman! Av gammal erfarenhet vet jag, att det är mycket svårt att i detaljerna komma på samma linje som herr Velander när det gäller att tillfredsställa hans mycket noggranna tolkningar av ett språkinnehåll, men det väsentliga är väl ändå att vi i det slutliga syftet är av samma uppfattning.

Jag medger att vi har bibehållit utskottets yttrande när utskottet säger, att

»utskottet har därvid fäst särskilt avseende vid det förhållandet, att en skattelättnad i yrkad omfattning icke torde för den enskilde fordonsägaren uppväga de nackdelar som gengasdriften medför ur andra synpunkter.»

Detta är ju riktigt, liksom också att enbart en skattelättnad inte leder till den stimulans som vi anser vara önskvärd. Det är därför vi i vår reservation lagt till orden »jämte i övrigt erforderliga åtgärder». När vi begär att få en proposition med förslag om skattelättnader för gengasdrivna motorfordon till nästa års riksdag, är vi medvetna om att även andra åtgärder behöver vidtas, och det tror jag att herr Velander själv alldeles nyss också förklarade sig anse.

Jag kan inte förstå att vi skall behöva tvista om dessa saker. Tvärtom är det väl så, att vi avser att uppnå samma resultat, nämligen att åtgärder med hänsyn till beredskaps- och andra försörjningssynpunkter skall genomföras som kan leda till att det inhemska motorbränslet i ökad omfattning kommer till användning.

Herr VELANDER (h) kort genmäle: Till det senaste anförandet vill jag endast säga, att eftersom herr Werner är beredd att ansluta sig till de åtgärder, som, enligt vad jag har anfört, åsyftas med den reservation, som avgivits av mig och herr Nilsson i Svalöv, och det är alldeles klart, att sådana åtgärder icke åsyftas i den reservation, som har avgivits av herr Werner m. fl., då bör väl konsekvensen bli den, att herr Werner och de, som har samma inställning som han, biträder den reservation, som avgivits av mig och herr Nilsson i Svalöv.

Herr WERNER (bf) kort genmäle: Herr talman! Att vi inte i vår reservation skrev det, som herr Velander här syftar på, berodde på att det yrkandet ligger något utanför motionernas ram. Det förelåg därför en viss tvekan, huruvida talmannen skulle kunna ställa proposition på ett sådant yrkande, som syftade vidare än motionerna.

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

Herr OSVALD (fp): Herr talman! I egenskap av motionär vill jag först uttala min tillfredsställelse över den positiva inställning till själva sakfrågan som utskottet här har haft. Denna positiva inställning tar sig uttryck både då utskottet talar om gengasdriftens betydelse för landets försvarsberedskap och då utskottet säger att det är en angelägen uppgift för det allmänna att stödja pågående strävanden att befrämja utvecklingen på gengasdriftens område. Den positiva inställningen tar sig också uttryck i att utskottet tämligen utförligt återgivit den argumentering som framförts i motionerna.

Då nu utskottet ändå inte ansett sig kunna tillstyrka bifall till åtgärder av det slag, som motionärerna har föreslagit, kan jag inte se någon annan förklaring till detta än att utskottet har förbiset en del av de argument som anförts till förmån bl. a. för nedsättning av fordonsskatten.

Utskottet säger att frågan om landets beredskap på försvarets och folkförsörjningens område närmast bör ankomma på riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och att det är nämndens uppgift att på detta område tillvarata de allmänna intressena. De personer, som för närvarande sysslar med ifrågavarande arbeten, är emellertid av den uppfattningen att det inte räcker med att man har ett antal specialister, till exempel inom försvaret, som ägnar sig åt gengasdriftens problem, utan att det också behövs att man bland allmänheten i viss utsträckning får tillfälle att pröva de nya konstruktionerna på gengasdriftens område i praktiken, såsom också har framhållits i motionerna. Det är även av vikt att reparationsverkstäderna hålls åtminstone i någon mån förtrogna med de arbeten som måste utföras på gengasfordon. Det är för att uppnå en beredskap även i det avseendet som vi motionärer menar att det skulle vara befogat att genomföra en lindring av fordonsskatten i detta fall.

Utskottet har den uppfattningen att en sådan sänkning av fordonsskatten inte skulle komma att betyda någonting,

därför att gengasdriftens nackdelar är så stora att även en viss sänkning av skatten sannolikt inte skulle leda till någon ökad användning av gengasdrivna fordon. Om det förhöll sig på det sättet, skulle emellertid en sådan skattelättnad heller inte betyda någonting ekonomiskt för staten. Men de, som sysslar med dessa frågor, anser att en sådan skattelindring kanske i alla fall skulle kunna ge till resultat att något fler gengasbilar kom i praktisk användning. Säkerligen skulle det inte bli många, och det blev därför inte några stora belopp som staten ginge förlustig. Men det skulle ändå kunna ge något resultat.

Till det föreliggande utlåtandet har fogats två reservationer, och som motionär ställer man sig då frågan, vilken av dessa reservationer man bör ansluta sig till. När jag jämför dem, finner jag att reservationen av herr Werner m. fl. genom uttalandet, att det bör närmast ankomma på riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att stödja pågående experimenterbeten och tillvarataga de allmänna intressena, i viss mån begränsar framställningens syfte till vad som hör till riksnämndens verksamhet. Däremot krävs det i den av herrar Velander och Nilsson avgivna reservationen olika åtgärder i syfte att stärka beredskapen och främja användandet av gengasdrift. Jag måste därför, herr talman, för min del yrka bifall till den av herrar Velander och Nilsson avgivna reservationen.

Herr Werner ställde den frågan, vad anledningen kunde vara till att folkpartiets representanter i utskottet inte ställt sig bakom den av herr Hansson och mig väckta motionen. Jag kan bara svara, att jag inte har någon förklaring att ge. Jag kan endast djupt beklaga att så inte skett.

Jag yrkar, herr talman, med dessa ord bifall till den av herrar Velander och Nilsson avgivna reservationen.

Herr FALK (s): Herr talman! Såsom redan har framgått av den här förda debatten är både utskottsmajoriteten och

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

reservanterna i sak ense om denna frågas stora betydelse ur beredskaps- och folkförsörjningssynpunkt. Vi är alltså medvetna om det läge, vari vi kan komma i händelse av avspärrning och dålig beredskap på detta område. För att avhjälpa den brist, som vi alla anser finnas, föreslår motionärerna skattelättnad för gengasdrivna fordon. Utskottsmajoriteten anser emellertid att en dylik åtgärd icke skulle leda till det åsyftade målet.

Vi har inom utskottet haft tillgång till sakkunnigt folk på detta område. Det är för övrigt lätt för envar att konstatera att den minskning av skatten, som skulle bli en följd av ett bifall till motionerna, inte är tillräckligt stor för att kunna motväga de besvärligheter som åkare och andra bilägare nödgas ikläda sig vid övergång till gengasdrift. En dylik åtgärd medför nämligen en betydande kapitalinvestering, vartill kommer att bilen får sämre lastförmåga och dragkraft. Åkarens dagsinkomster minskar. Ingen enskild bilägare torde heller våga sig på att övergå till gengasdrift så länge som det inte finns någon som helst ordnad service. Det finns för närvarande inte några handlare eller servicestationer som tillhandahåller gengasbränsle. Om en åkare monterar in gengasaggregat på sin bil, måste han därför också skaffa sig ett lager av gengasbränsle, som han får föra med sig på sina färder.

Vi har inom utskottsmajoriteten även resonerat på det sättet, att i en sådan viktig fråga som denna, som rör hela landets livsnerv i händelse av avspärrning, är det alldeles uppenbart att den nämnd som särskilt har att sörja för vår beredskap, nämligen riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, inte kan undgå att med största uppmärksamhet följa detta problem. Det har ju också skett på så sätt, att det för närvarande pågår experiment med gengasdrift på flera håll i landet. Vi vet att man kommit ganska långt med förbättrade konstruktioner. Det pågår utprovning ute i marknaden av olika gengasaggregat dels i verkstädernas egen regi, dels inom det militära.

Om man skall kunna få till stånd en ökad användning av gengasaggregat måste nämnden för ekonomisk försvarsberedskap komma med uppslag. Det kan tänkas att statens järnvägar vid sina bilinjer skulle kunna ordna med gengasdrift och upprätta en egen service. Det är även tänkbart att en del större företag, till exempel domänverket och andra skogsbolag, skulle kunna göra vissa experiment inom sina områden. Det må gärna utgå statsbidrag och statligt stöd till dylik verksamhet. Men man skall inte inbilla sig att man genom en så enkel åtgärd som skattelättnad med 50 procent på fordonsskatten skulle kunna förmå enskilda bilägare att påta sig alla de besvärligheter som är förenade med övergång till gengasdrift. Det skulle enligt vår mening innebära att göra saken en björntjänst om man söker gå fram på den linjen. Därigenom skulle nämligen andra initiativ läggas åt sidan i avvaktan på det resultat, som man kan uppnå genom denna skattesänkning.

Detta är, herr talman, utskottets motiv för att avstyrka motionerna. Vi har, som sagt, klart hänvisat till nämnden för ekonomisk försvarsberedskap, som ju är det organ som måste anses ha det största ansvaret på detta område och som bör ta initiativ i sådana situationer som denna. Med denna motivering yrkar jag, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr SÖDERQUIST (fp): Herr talman! Jag kan i allt väsentligt instämma med vad herr Falk sagt. Han har redan anfört det huvudsakliga av vad jag har att säga.

Jag vill emellertid gärna framhålla, att det, såsom både herr Falk och andra talare redan anfört, icke förekommit någon som helst meningsskiljaktighet inom utskottet i fråga om det värdefulla ur beredskapssynpunkt med den av motionärerna förordade ökade användningen av gengasdrift. Alla inom utskottet var eniga om, att det vore utomordentligt värdefullt, om man kunde få till stånd fortsatta experiment med gengasdrift. På den punkten har det alltså inte före-

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

kommit några delade uppfattningar. Skiljaktiga meningar uppstod först, när man kom fram till att diskutera effekten av de åtgärder, som motionärerna föreslår. Inom utskottsmajoriteten tror man inte, att motionärernas förslag skulle få det åsyftade resultatet. Herr Falk har nyss förklarat varför utskottsmajoriteten inte kunde dela motionärernas uppfattning.

Man har från ett par håll efterlyst folkpartirepresentanternas inställning till denna fråga. Jag kan säga, att den sammanfaller med de synpunkter, som herr Falk anfört. Vi tror alltså i likhet med utskottsmajoriteten i övrigt icke att lastbilsägare och andra bilägare skulle bry sig om att gå över till gengasdrift bara därför, att bilskatten sänks med 50 procent.

Vi tyckte dessutom, vilket också herr Falk framhållit, att det var rimligt, att statsmakterna på ett eller annat sätt tog hand om denna fråga, då den faktiskt är så utomordentligt viktig just ur beredskapssynpunkt. Vi hade dessutom den meningen, att om så skedde, skulle experimenten i fortsättningen kunna följas på ett helt annat sätt av det allmänna. Man skulle kunna se dag för dag och månad för månad, vad de aggregat har för värde, som man får fram, och man skulle rent av, såsom herr Falk antydde, kunna hjälpa till ekonomiskt för att få ännu effektivare experiment till stånd.

Det var, herr talman, de skäl, som ligger till grund för det ställningstagande, som utskottsmajoriteten har tagit och som folkpartirepresentanterna till fullo delat.

Herr OSVALD (fp): Herr talman! Herr Falk och herr Söderquist säger, att då utskottet intagit den ståndpunkten, att det inte tror att en skattelindring skulle få någon effekt, så har utskottet haft stöd av sakkunskap. När vi skrev vår motion, hade vi också stöd av sakkunskap, och därtill av en sakkunskap som arbetar just med gengasdriftsproblem och som varit sysselsatt därmed i många

år och som har den uppfattningen, att en skattelindring skulle kunna få betydelse.

Herr Falk säger också, att man kan inte tänka sig att föra ut gengasdriften i praktisk användning, därför att det inte finns några servicestationer; det skulle utgöra ett hinder. Så länge vi inte har några servicestationer, skulle vi alltså inte kunna få några gengasbilar. Men å andra sidan, herr talman, skulle man kunna säga, att så länge vi inte har några gengasbilar, får vi inte heller några servicestationer för sådana fordon. Då befinner vi oss i en cirkel, som vi inte kan komma ur. Någon gång måste vi bryta den cirkeln. Det hade man kanske kunnat göra genom att genomföra den föreslagna skattelindringen och därmed stimulera användningen av gengasdrivna fordon.

Herr VELANDER (h): Herr talman! Jag är förekommen av herr Osvald. Jag skall därför fatta mig kort.

De båda talesmännen för utskottet utgår ifrån att alla är på det klara med angelägenheten av att befordra utvecklingen på detta område och att det även är angeläget att statsmakterna på ett eller annat sätt engagerar sig för att stödja gengasdriften. Men sedan man nått så långt, hänvisar man till riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och menar att det ankommer på denna att tillvarata det allmännas intressen. Man gör sig dock inte på något sätt undermåttad om vad som göres eller gjorts från riksnämndens sida, och man antyder inte heller vad som egentligen bör göras.

Om utskottet icke velat hålla sig inom motionernas ram, hade utskottet med användande av sin initiativrätt kunnat framföra alla de tankegångar, som utskottet funnit vara av värde för befordrandet av den angelägenhet, det här gäller. Det har emellertid utskottet inte sökt göra ens på något sätt. Kanske har under diskussionen någonting sagts i den stilen, att utskottet då skulle ha kommit in på ett område, som inte hör

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

bevillningsutskottet till. Jag tycker emellertid, att man inte behövt känna någon så förfärligt stor rädsla därför och att man därtill kunnat resonera sig fram till även en i sak positiv utformning av utskottets kläm. Och det svagaste av allt det är, att utskottets talesmän här tar upp ett resonemang om en skattelättnad kan ha betydelse eller icke.

Herr FALK (s): Herr talman! Herr Osvald påstod att motionärerna vid avfattande av motionen haft tillgång till sakkunnigt folk, som många år sysslat med frågor om gengasdrift och som var mycket kunniga på området, tydligen i motsats till den sakkunskap, som utskottet haft tillgång till och som kommit till ett rakt motsatt resultat.

Ja det är tyvärr ofta som sakkunskapen kommer till rakt motsatta slutsatser! Det ser man nästan dagligdags. I det här fallet har utskottet resonerat med åkeriägare, som i sin dagliga gärning sysslar med dessa saker och som har erfarenhet av gengasdrift och icke gengasdrift och som känner både för- och nackdelar, både kostnadssidan och inkomstsidan. I varje fall vi inom utskottet har litat på denna sakkunskap.

Nu säger herr Osvald, att vårt resonemang om att det inte finns service är ohållbart, därför att om vi inte får gengasdrift så får vi aldrig någon service. Men herr Osvald tror väl inte, att det kommer att utbildas en serviceorganisation, om det blir ett 50-tal bilar i detta land som kör med gengas? Därtill fordras naturligtvis en mera allmän övergång till gengasdrift. Jag sade i mitt tidigare anförande, att det däremot kunde tänkas att stora företag, statens järnvägar med sina bussar eller andra stora bolag, kan ordna med egen service, och där kan experimenten kanske komma till stånd.

När reservanternas klandrar oss för att vi hänvisat till nämnden för ekonomisk försvarsberedskap, förstår jag inte varför reservanternas inte kan acceptera den tankegången, att detta är den myndighet, som i första hand har ansvaret

och som bör taga initiativ. Är det ett misstroende mot denna nämnd, som föranleder reservanternas att begära en skrivelse till Kungl. Maj:t i denna fråga?

Herr SJÖDAHL (s): Herr talman! Jag skulle bara vilja understryka en sak, som redan påpekats från utskottets sida, nämligen att motionärerna ju i båda fallen närmast avsett en sänkning av fordonsskatten, men att reservanternas i båda fallen praktiskt taget lämnar sänkningen av fordonsskatten ur sikte och inriktar sig på en allmän undersökning av hur man skall kunna stödja gengasdriften ur försvarssynpunkt här i landet.

Jag vill erinra om att herr Werner och hans kamrater har varit med om utskottets alla tvivelsmål om att man beskattningssvägen skall komma någonstans i detta fall. De tar visserligen med i sitt yrkande, att Kungl. Maj:t skall undersöka möjligheterna att sänka skatten, men jag tror att huvudpunkten i deras reservation ligger i orden »jämte i övrigt erforderliga åtgärder», som syftar utanför beskattningsfältet.

Herr Velander och herr Nilsson i Svalöv har i sin motivering inte nämnt ett ord om själva skatten utan bara talat om att gengasdriften kräver en särskild uppmärksamhet från statsmakternas sida och att här får undersökas, vilka olika åtgärder som kan vidtas för att stödja olika strävanden av myndigheter och enskilda att främja utvecklingen på gengasdriftens område. De har alltså i sin motivering helt och hållet lämnat frågan om en skattesänkning åt sidan. Därmed erkännes att motionerna, som haft ett skattesänkningssyfte, av reservanternas övergivits såsom skattemotioner. De har i stället fått en syftning, som närmast pekar mot statsutskottets arbetsområde.

När man här säger att bevillningsutskottet kunnat använda sitt initiativ, vill jag säga, att bevillningsutskottet väl inte rimligen kan använda sitt initiativ för att föreslå riksdagen åtgärder, som närmast kräver en behandling från ett

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

helt annat utskotts sida, med de erfarenheter som detta har för stödandet av den ena eller andra grenen av kommunikationsväsendet.

Jag vill med dessa ord, herr talman, bara angiva som min och jag tror utskottets mening, att detta visserligen är frågor som får tagas upp, men som får tagas upp i en annan ordning.

Utskottet och reservanterna är ense i fråga om hela sin syn på detta spörsmål och de är i grund och botten också ense om — det visar reservanternas motiveringar och deras klämmar — att skattesänkningen i detta fall ingenting betyder. Med ett sådant sätt att se på saken tror jag att utskottet handlat fullt riktigt, när det avstyrkt motionerna.

Jag yrkar således bifall till utskottets förslag.

Herr OSVALD (fp): Herr talman! Herr Falk ställde nyss frågan, om motionärernas uppfattning var uttryck för ett mistroende mot riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Så är ingalunda fallet, utan vi har tvärtom i motionerna pekat på vad som gjorts av riksnämnden. Det är värdefullt och uppskattas till fullo.

Men vad vi har velat fästa uppmärksamheten på är att detta inte räcker. Vi måste få gengasdriften ut i praktiken. Och den sakkunskap, som vi motionärer därvidlag åberopar, är personer som under många år har sysslat med gengasdriftens problem. Om man vänder sig till åkeriägare, kan man säkerligen få många olika svar, beroende på i vilken del av landet man frågar.

Före kriget hade vi en sådan reduktion av fordonsskatten som här föreslås, och detta föranledde en ökning av fordonsbeståndet med gengasaggregat. Det finns därför all anledning att tro, att en liknande åtgärd nu skulle få samma effekt, i all synnerhet som gengasaggregaten numera är bättre konstruerade än före kriget.

Herr WERNER (bf): Herr talman! Efter herr Sjödahls sista anförande kan

jag inte undertrycka mina tvivel på hans förmåga att rätt läsa och uppfatta vad som står skrivet. Jag betraktar eljest herr Sjödahl som en mycket skicklig språkman, men nog är det litet underligt när han inte förstår yrkandet att riksdagen i anledning av motionerna måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om proposition till nästkommande års riksdag med förslag till sådana lättnader i beskattningen av gengasdrivna motorfordon vilka, jämte i övrigt erforderliga åtgärder, kan vara ägnade att stimulera till en vidgad användning av inhemskt fast bränsle såsom drivmedel för motorfordon. Den inskjutna lilla bisatsen i detta yrkande innebär ju endast ett påpekande, att det kan krävas ytterligare åtgärder. Men att yrkandet klart överensstämmer med motionsyrkandet finns det ingen anledning att ifrågasätta.

Herr VELANDER (h): Herr talman! Jag skall inte bestrida herr Sjödahls uppfattning, när han här yttrar, att utskottet har alldeles rätt och att dess resonemang är det enda logiskt riktiga. Dock skulle jag vilja tillåta mig den blygsamma erinran, att, när herr Sjödahl säger, att reservationen går utanför motionerna, han väl ändå har bortsett från vad som är motionernas syfte. Detta markeras till sitt innehåll, då utskottsmajoriteten understryker, att det bör vara en angelägen uppgift för staten att som ett led i olika åtgärder i syfte att stärka vår försvarsberedskap stödja pågående strävanden av både myndigheter och enskilda att befrämja utvecklingen på gengasdriftens område. Motionärerna avser att detta syfte skall tillgodoses genom skattelättnaden, och följaktligen ställes denna med hänsyn till motionernas innehåll i förgrunden även i reservationen.

Herr SJÖDAHL (s): Herr talman! Jag skulle till herr Werner vilja säga, att han visserligen i reservationen har ett yrkande om lättnader i beskattningen av gengasdrivna motorfordon, men att han i motiveringen framför alla argument som

Om skattesänkning för gengasdrivna fordon.

över huvud taget kan åberopas för att en sänkning av skatten egentligen inte skulle betyda någonting alls.

Vad beträffar herr *Velander*, så har han varken i sin motivering eller i sitt förslag till skrivelse nämnt ett ord om skattelättnad. Det är talande nog, herr talman.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu ifrågavarande betänkandet yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) av herr *Werner*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Velander*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i den av honom och herr *Nilsson* i Svalöv vid betänkandet anförda reservationen.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr *Velanders* yrkande.

Herr *Werner* äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 12 antager bifall till herr *Velanders* yrkande i ämnet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits bifall till herr *Werners* yrkande i frågan.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nejpositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 42;

Nej — 56.

Därjämte hade 33 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 12, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Werner* m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Werner* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 44.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 15, i anledning av väckt motion om skattebefrielse för vissa litterära stipendiestiftelser, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 16, i anledning av väckta motioner om avskaffande av rätten att vid taxering till skatt åtnjuta avdrag för representation.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 272 av herr *Anderberg* m. fl. samt II: 372 av herrar *Ekdahl* och *Jönsson* i Gärd's Köpinge hade hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i skattelagarna, att avdrag för representation icke skulle kunna medgivas.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande betänkandet på åberopade grunder hemställt, att de likalydande motionerna I: 272 av herr *Anderberg* m. fl. samt II: 372 av herrar *Ekdahl* och *Jönsson* i Gärd's Köpinge om avskaffande av rätten att vid taxering till skatt åtnjuta avdrag för representation icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herr *Einar Eriksson*, som likväl ej antytt sin åsikt.

Herr **ERIKSSON, EINAR** (s): Herr talman! Anledningen till att jag fogat en blank reservation till förevarande utskottsutlåtande är, att jag helt sympatiserar med den principiella syftning, åt vilken motionärerna har givit uttryck. Att jag inte har kunnat reservera mig till förmån för motionärernas yrkande, beror på att motionärerna har hemställt om ett definitivt besked av riksdagen, huruvida avdrag för representation skall medgivas eller icke. Jag anser att frågan är så pass komplicerad, att riksdagen nog knappast kan avgöra den med mind-

re än att frågekomplexet blir föremål för utredning.

Jag kan inte heller riktigt gå med på utskottets skrivning, eftersom utskottet enligt min mening något för ensidigt sysslar med den representationskostnad, som kan gälla löntagare eller inkomsttagare av tjänst. Jag är i likhet med utskottet alldeles övertygad om att den formen av representationskostnader säkerligen blir föremål för en mycket restriktiv prövning av taxeringsmyndigheterna. Men vad motionärerna särskilt framhåller och som jag tror också är den fråga, som är mest iögonfallande, gäller vad som kan kallas för företagsrepresentation. Jag vill ingalunda förneka att företagen har en legitim representationskyldighet, men man kan enligt min mening ställa frågan, huruvida denna representation skall betraktas såsom en driftkostnad och därmed såsom avdragsgill omkostnad. Det kan — ehuru jag inte har något skäl att hysa överdriven misstänksamhet — naturligtvis tänkas att företagen är mindre måna om att begränsa sin representation, när omkostnaden betraktas som avdragsgill, än om representationskostnaderna skulle anses såsom icke avdragsgilla.

Eftersom skattetrycket är för alla mycket hårt, kan det naturligtvis ur många synpunkter anses vara nästan stötande att veta att företagen har denna möjlighet att få avdrag för sina representationskostnader även i fall där representationskostnaderna uppgår till ganska betydande belopp. Tyvärr finns det också faktiskt företagare som offentligen ger uttryck för att de kan kosta på sig en mera vidlyftig representation nu, eftersom staten bidrar till kostnaderna med ungefär halva beloppet. Jag vill, herr förste vice talman, understryka att jag nog anser att sådana uttryck från vissa företagare, som jag hoppas i varje fall utgör ett litet fåtal, ger vid handen att vederbörande hör till de mindre nogräknade.

Herr förste vice talman! Jag skulle ha velat ställa ett yrkande gentemot utskottets hemställan, som skulle gå ut på att bringa denna fråga till en vidare

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

prövning, men eftersom jag inte har någon grund för ett sådant yrkande och då motionärerna här kräver definitivt besked från riksdagen, vill jag, herr förste vice talman, inte ställa något yrkande.

I detta anförande, under vilket herr förste vice talmannen för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, instämde herr *Hesselbom*.

Herr FRANZON (s): Herr förste vice talman! Den föreliggande frågan är ju inte direkt ny. Såsom utskottet här har redovisat, har frågan varit föremål för behandling av riksdagen vid två tillfällen, och de då väckta motionerna har i enlighet med vad utskottet föreslagit inte föranlett någon riksdagens åtgärd. Motionärerna i år liksom föregående år bestrider inte att representation i vissa fall kan vara nödvändig, utan de vill endast hävda att avdrag för representation inte skall medgivas, och det är där- om tvisten står.

Vad det gäller löntagare och inkomsttagare av tjänst är det naturligtvis ganska lätt för en skattemyndighet att pröva, i vad mån denna representation är skälig och om representationen är nödvändig för inkomstens förvärvande, ty tjänst innehavaren måste på deklarationen ange med hur stort belopp han yrkar avdrag för denna representation. Det är riktigt, såsom herr Eriksson också anger, att rörelseidkare i regel bokför representation såsom omkostnader, och det är synnerligen svårt för en taxeringsmyndighet att kontrollera avdrag för denna representation med mindre det blir en s. k. bokföringsgranskning.

Jag måste som företagare säga, att det är riktigt att det är en gammal vana, att affärsmän skall ha representation. Men jag anser inte att herr Eriksson är inne på rätt bana, när han liksom motionärerna säger, att ingen affär kan påbörjas eller avslutas, om det inte blir representation. Den representation som förekommer äger nog i regel rum, när en affär är avslutad. Så har det varit i många år, och taxeringsmyndigheterna har

medgivit ett visst avdrag därför. Jag får ju säga, att även statliga verk har representation, liksom också kommunala verk. Jämförelsen kanske haltar något, eftersom man då inte kan tala om omkostnader för intäktens förvärvande, men representationen hos statliga och kommunala verk anses höra till god ton och tillför verket en viss goodwill, eftersom den skapar personliga kontakter, som man kan ha nytta av i framtiden, om någon ny fråga uppkommer. Då man erkänner denna praxis, som kommunalmän och representanter för statliga verk tillämpar, kan det med fog frågas, om inte det enskilda näringslivet och löntagare, som har anslag för representation, bör få göra avdrag för representationskostnader.

Jag vågar också påstå, att företagarna många gånger nog inte skulle högre önska än att få slippa representationskyldigheten, både av ekonomiska och kanske inte minst av personliga skäl. Ingen företagare representerar gärna enbart för sitt nöjes skull, men vi som gör affärer har blivit vana vid den här saken, och när konkurrenterna representerar, måste man själv göra det, om man vill behålla sin kundkrets. Det är naturligtvis här bara fråga om vad som kan vara en rimlig representationskostnad.

Motionärerna har talat om att det funnits företag, som representerat för belopp upp till 10 000 kronor, och att det förekommit middagar och luncher, där varje kuvert kostat 100 kronor. Jag tror säkert, att det förekommit så omfattande representation, men i den mån sådana belopp kommit under taxeringsmyndigheternas ögon, är jag övertygad om att avdrag medgivits endast för en mindre del av vad representationen verkligen kostat. Endast det belopp, som kan anses ha varit nödvändigt för intäktens förvärvande, får ju avdragas.

När det speciellt gäller rörelseidkare vill jag framhålla, att det många gånger är ganska svårt att draga upp gränsen mellan representationskostnader och andra driftkostnader, som rörelseidkaren äger avdraga.

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

Jag kan inte instämma med herr Eriksson, då han säger att utskottet har skrivit ganska ensidigt. Utskottet har endast hänvisat till den utredning, som nu bedrivs av 1950 års skattelagssakkunniga och som även berör frågan i vad mån en innehavare av tjänst i fortsättningen skall få ett högre eller lägre avdrag för representation. Vad vi trycker på är att man inte ensidigt bör säga, att löntagare, som öppet visar sin representationskostnad i sin deklaration, skall förvägras avdrag för densamma, medan rörelseidkare, som icke anger kostnaden för representationen, får avdrag för denna. Jag tror att kammarens ledamöter skall hålla med mig om att om ett ingripande skall ske, bör det beröra alla. Det är svårt att på detta område få den rätta överblicken. Med den inställning, som skattemyndigheterna — både de lokala och prövningsnämnderna — har, tror jag att det är lyckligast att man fortsätter på den inslagna vägen och därvid liksom tidigare är mycket restriktiv när det gäller representationens omfattning. Att helt och hållet komma ifrån den tror jag inte går för närvarande.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr ANDERBERG (s): Herr förste vice talman! Från motionärernas sida har det framhållits, att man borde taga upp denna fråga till behandling och undersöka, om man inte kunde finna en väg att komma ifrån de stora avdrag för representation som nu görs. Utskottet har ju i sitt utlåtande liksom utskottets talesman här redogjort för sina synpunkter. I slutklämmen har utskottet erinrat om att 1950 års skattelagssakkunniga skall göra en översyn av bl. a. denna fråga, men jag har liksom reservanten fäst mig vid att man därvid har sagt, att det särskilt gäller avdrag för representationskostnader i förvärvskällan inkomst av tjänst. Ja, det är nog gott och väl — det är många som har inkomst av tjänst som gör dessa avdrag, men det är också många bolag och enskilda företagare som gör dessa avdrag redan på

omkostnadskontot, så att man inte får reda på dem utan bokföringsgranskning. Folk reagerar mycket starkt mot att vissa människor skall ha möjligheter att göra dessa stora avdrag från sina inkomster. Avdrag för cykelslitning kan man sitta och pruta ned från 100 till 60 kronor, och värdet av besparade levnadskostnader vid bortovaro från hemmet ändrar man ofta, men när det gäller dessa representationskostnader eller gästpengar, som de ibland kallas, är det fråga om rätt stora summor, och då har skattemyndigheterna mycket svårt att vara restriktiva.

Jag har sett på regeringsrättens utslag på detta område för de sista åren, och jag fann t. ex. ett fall, där den skattskyldige begärde 77 000 kronor i avdrag för representationskostnad och fick 21 306 kronor av beskattningsnämnderna och 15 000 kronor av regeringsrätten. Detta var visserligen ett särfall, men det är ofta mycket svårt att nedsätta dessa stora belopp, när man har prejudice-rande utslag från regeringsrätten, och därför medges betydligt större avdrag än man kan anse skäligt. Det är ofta fråga om lyxluncher och andra stora kostnader, som läggs på det allmänna genom att man har rätt att göra avdrag för dem, och den som kommer i åtnjutande av representationen behöver inte skatta för denna. Om däremot en anställd har förmån av lunch från ett företag, så värderas ju den förmånen, och han får skatta för den. Vi anser att denna fråga är av sådan storleksordning, att den bör hållas öppen och att man, fastän det säkerligen inte går att få igenom ett beslut nu, får försöka så småningom komma fram till att slopa de missbruk som sker på detta område.

Jag har en del siffror från olika prejudikat, där man har medgivit avdrag för representation. Det finns en restaurangnota på 1 100 kronor från ett enda tillfälle. Vi som inte rör oss på det planet förstår ju inte, om det är behövt med så stora kostnader för restaurangbesök, men skillnaden mellan vad som är representation och vad som är personlig gästfrihet är mycket svår att draga upp,

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

och vi anser att liksom folk i allmänhet inte får göra avdrag för personlig gästfrihet, är det inte heller nödvändigt att medge dessa stora avdrag.

Herr förste vice talman! Som saken nu ligger är det givetvis inte möjligt att få riksdagen att fatta ett beslut i den riktning som motionen åsyftar, men jag anser att vi bör följa frågan med uppmärksamhet och se till, om det inte när den nya utredningen föreligger kan bli någon förbättring på detta område. Om behov föreligger får vi sedan återkomma och se, om inte riksdagen och bevillningsutskottet vid ett senare tillfälle kan finna en framkomlig väg.

Herr ELOFSSON, GUSTAF (bf): Herr talman! Det förvånar mig att motionärerna föreslår, att man skulle ta bort hela representationsavdraget, så att man inte skulle få rätt till något avdrag i sådant hänseende. Om vi ser på affärsvärlden, och särskilt om vi tänker på alla de utländska uppköpare och andra gäster som kommer hit till Sverige, kan vi nog inte komma ifrån att företagen måste ha en viss representationsskyldighet. Sådant förekommer i andra länder, och det skulle se ganska märkvärdigt ut, om det vore annorlunda här. Företagen kan väl kanske klara ut det själva, men nog är det en utgift som de har för att förvärva sina inkomster, t. ex. då det gäller att avsluta ett köp, och då tycker man att ett avdrag bör vara motiverat, om det håller sig inom rimliga gränser. Representation i hemmen godkänns numera inte av skattemyndigheterna. Det är självklart att avdragen ibland går till överdrift, men jag tror, herr talman, att de i genomsnitt inte är så förfärligt vidlyftiga här i landet, att vi har anledning att som motionärerna föreslagit helt vägra dessa avdrag. Det kan ju vara tänkbart, att en viss översyn är av behovet påkallad, men jag tror inte att vi skall gå in för att helt slopa avdragen, och det har ju också motionärerna avstått ifrån.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr DE GEER (fp): Herr talman! Denna fråga är ofta föremål för offentlig uppmärksamhet. Jag vill gärna hålla med herr Eriksson om att det ibland förekommer överdrifter i fråga om representation, och det beklagar vi företagare. Men man får akta sig för att kasta ut barnet med badvattnet, ty en viss representation innebär en legitim utgift.

Herr Elofsson var inne på frågan om exporten. Exporthanteringen har mycket stora och nödvändiga utgifter för representation. Jag vill särskilt påpeka att detta gäller handeln med vissa exotiska länder bortom haven, t. ex. sydamerikanska stater. När det kommer hit till landet regeringsdelegationer eller andra delegationer, som skall göra upphandlingar här, kräver de ovillkorligen en mycket stor representation, och det är nödvändigt att bjuda dem inte bara på luncher och middagar utan även på logi på hotell, reser etc. Det är ett svenskt intresse att genom dylik representation kunna gynna vår försäljning på utlandet.

Jag vill hålla med herr Franzon om att det ibland är svårt att dra gränsen mellan vad som är representation och vad som inte är det. Om ett industriföretag vill befrämja sin rörelse och t. ex. ett företag, som säljer ställinor, vill lära ut konsten att splitsa linorna, eller ett, som säljer svetstråd, vill förkovra konsten att svetsa, brukar sådana företag ofta anordna kurser i hamnstäderna eller på andra konsumtionsorter och inbjuda verkmästare och förmän. Man vill då också gärna bjuda dem på en middag eller en lunch, och kostnaden därför anser jag också vara en synnerligen legitim utgift, som bör vara avdragsgill.

Jag vill instämma med de föregående talare, som sagt att vi bör vara försiktiga med lagstiftning, men att skattemyndigheterna gärna må vara stränga när det gäller överdrifter. Även därvidlag är det emellertid svårt att uppställa några generella regler såsom att t. ex. en viss procent av omsättningen får vara representationskostnad — jag har hört nämnas något sådant förslag. Ett exportföretag har mycket större representations-

Om avskaffande av rätten till avdrag för representation.

kostnader än ett företag, som endast arbetar på den inhemska marknaden.

Herr VELANDER (h): Herr talman! När jag lyssnade till herr Anderbergs anförande, fann jag, att jag inte gärna kunde erkänna det som ett adekvat uttryck för vad som faktiskt gäller på detta område. Detta klarlägges ju på s. 2 i bevillningsutskottets betänkande i uttalandet av regeringsrådet Lundevall. Däri hävdas den uppfattningen, att praxis är mycket försiktig, när det gäller avdrag för representation. Utskottet hävdar samma mening och därtill att denna praxis bör fortsätta.

När jag säger, att jag har svårt att erkänna att herr Anderbergs anförande var ett adekvat uttryck för vad som faktiskt gäller på detta område, kan det hända att denna min inställning även påverkats av vad herr Anderberg anför i motionen. Om kammarens ärade ledamöter uppmärksammar s. 3 längst ned i utskottets betänkande, befinnes, att där står, att resultatet av den nu gällande ordningen »bleve, att många skattskyldiga på en omväg finge avdrag för en väsentlig del av sina levnadskostnader utan att taxeringsmyndigheterna hade möjlighet att vidtaga rättelse. Det gällde i många fall avdrag på 10 000 kronor och mera eller mer än genomsnittsinkomsten i landet. Otaliga vore de fall, där beskattningsnämnderna stillatigande nödgades medge avdrag, då representationen verifierades och visat sig bestå i ren lyxkonsumtion, exempelvis lunch på över 100 kronor kuvertet och liknande.»

Jag tycker, att herr Anderberg, när han jämför detta uttalande med den redogörelse, som lämnats av regeringsrådet Lundevall, inte borde kunna undgå att göra vissa reflexioner. Jag kan ju inte precisera i vilken utsträckning dessa stora avdrag förekommer, men personligen har jag endast uppmärksammat ett enda fall, där avdraget slutligen kom att fastställas till ett belopp, överstigande 10 000 kronor. Jag skulle tro, att det låg vid cirka 15 000 kronor. Men det var då fråga om ett av landets allra största

företag, och det framgick av utredningen, att den som hade att stå för representationen, var i en mycket livlig kontakt bl. a. med utländska resenärer, som besökte Stockholm och som besökte hans företag. Det kan hända, att liknande fall har förekommit, det vill jag inte bestrida, men detta är det enda, som jag har uppmärksammat. Jag vill gärna säga att, innan detta representationsavdrag godkändes, hade presterats en utredning, som var mycket föredömlig såsom underlag för bedömandet av dess behörighet.

Jag tror, att människornas sinnen alldeles i onödan förvirras genom att det resoneras så utomordentligt lättvindigt som motionärerna här gjort, och jag har litet svårt att tänka mig, att herr Anderberg såsom taxeringsman och ledamot av prövningsnämnd nödgats, såsom i motionerna anförts, stillatigande medge avdrag, då exempelvis representationen verifierats och visat sig bestå i ren lyxkonsumtion etc. Om en sådan praxis verkligen föreligger i Skåne, måste åtminstone vi »lappar» känna oss mycket »underliga till mods», när man kan påstå sådant vara möjligt.

Herr ERIKSSON, EINAR (s): Herr talman! Herr De Geer och jag har precis samma uppfattning när det gäller representationens berättigande. Jag sade också tidigare att representationen är en så pass viktig del i vårt sätt att umgås både affärsmässigt och i övrigt att man inte kan bryta staven över den. Jag har mig också bekant att näringslivets egna organisationer har uppmanat sina medlemmar att iakttaga återhållsamhet på detta område. Men om jag således medger att representation kan vara nödvändig i många sammanhang, skiljer jag mig från herr De Geer på den punkten, att jag inte kan, i varje fall inte helhjärtat, acceptera representationen som en avdragsgill driftkostnad. Jag fattar nämligen herr De Geer så att han anser att den är en driftkostnad, fullt jämställd med övriga driftkostnader inom ett företag. Där går skiljelinjen mellan oss.

Tyvärr har jag inte kunnat framställa något yrkande som skulle kunna gå ut på närmare prövning av denna fråga.

Herr **ANDERBERG** (s): Herr talman! Bara ett par ord till herr Velander. Vi i Skåne har inga särskilda lagbestämmelser, utan där tillämpas precis desamma som i övriga landet. Vi följer gällande lag och regeringsrättens utslag. Jag har intresserat mig för dem och därav sett, att det i mycket stor utsträckning har medgivits rätt till avdrag för representation. Men dessa fall är dock bara ett litet fåtal. Vi vet ingenting om alla de fall då det inte har varit någon bokföringsgranskning och då representationen kommer på omkostnadskontot. Jag är ävertygad om att skattemyndigheterna knappast på något annat område skulle kunna ha så mycket att hämta som här, om man hade tillräckligt med folk och kunde bedriva granskningen effektivt. Jag kan inte alls följa herr Velander.

Däremot förstår jag mera de synpunkter herr De Geer framförde. Vi har inte funnit något sätt att avgöra, vilket representationsavdrag som är skäligt, utan har ansett att vederbörande borde få stå för utgifterna själva. Vem får då betala? Är det en affärsman, får kunderna betala. Är det en fabrikant får de som köper av honom betala — han måste slå ut representationen på varupriset. Kan det vara till gagn för det allmänna med de stora representationer som ofta äger rum? Samhället som sådant har ingen som helst nytta av dem, utan de innebär en del utgifter, som sedan måste täckas på olika sätt. Jag skulle inte tro att samhället bleve lidande av en inskränkning på detta område.

Jag har, herr talman, intet yrkande.

Herr **VELANDER** (h): Herr talman! Herr Anderberg anför, att det säkerligen inte förekommer någon särskild rättstillämpning på skatteväsendets område i Skåne, utan att den är enhetlig landet över. Om det nu är så, vill jag blott

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m. framhålla, att det avsnitt i motionerna, som jag tillät mig återge i mitt förra anförande, inte kan vara adekvat och att det uppenbarligen inte har med gällande lag att göra. Det är alldeles klart, att en sådan rättstillämpning, som skildras i motionerna, avseende många skattskyldiga, otaliga fall o. s. v. inte har med gällande skattelagstiftning att göra. Det kan icke heller herr Anderberg hävda, åtminstone inte sedan han har tagit del av regeringsrådet Lundevalls klarläggande uttalande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 17, i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i grunderna för äkta makars beskattning.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 276 av herr *Ebbe Ohlsson* och II: 208 av herr *Nilsson* i Svalöv m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte antaga i motionerna införda förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Det i motionerna framställda yrkandet avsåg en sådan ändring i bestämmelserna om förvärvsavdrag, att gift kvinna med inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit, skulle vara berättigad till dylikt avdrag i samma omfattning som nu gällde i det fall, att hon hade inkomst av rörelse eller eget arbete. Denna av motionärerna förordade ändring hade sålunda avseende å taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt. Därjämte hade i motionerna yrkats att gift man, vars hustru biträdde honom i hans förvärvsverksamhet — jordbruk eller rörelse — skulle erhålla rätt till avdrag

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m.

vid den kommunala taxeringen enligt samma regler som nu gällde vid statsbeskattningen.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på anförda skäl hemställt, att de likalydande motionerna I: 276 av herr Ebbe Ohlsson och II: 208 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. angående vissa ändringar i grunderna för äkta makars beskattning icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade avgivits

1) av herr *Magnusson* och *Nilsson* i Svalöv, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till de likalydande motionerna I: 276 av herr Ebbe Ohlsson och II: 208 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. angående vissa ändringar i grunderna för äkta makars beskattning, antaga de i motionerna framlagda förslagen till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

II) av herrar *Werner* och *Patrick Nilsson*, vilka dock ej antytt sin mening.

Herr MAGNUSSON (h): Herr vice talman! Till bevillningsutskottets betänkande nr 17 har jag tillsammans med herr Nilsson i Svalöv tagit mig friheten att avlämna en reservation. Denna går ut på att riksdagen måtte bifalla den motion som här föreligger. I denna motion yrkas att förvärvsavdrag skulle medgivas även den gifta kvinna som själv bedriver jordbruk. Dessutom skulle det 300-kronorsavdrag som får göras när en hustru är mannen behjälplig i hans rörelse eller hans jordbruk även bli giltigt vid den kommunala beskattningen. Detta yrkande överensstämmer med det som från högerhåll gjordes vid föregående års riksdag i bevillningsutskottets betänkande nr 50.

Utskottet säger nu i sitt utlåtande att förvärvsavdragets utformning i skattelagarna är att betrakta såsom ett resultat

av en sammanjämkning av olika ståndpunkter. När denna sammanjämkning skulle ha förekommit är emellertid obekant, då såväl i 1949 års skatteutredning som vid föregående års riksdag olika meningar från flera håll gjorde sig gällande i denna fråga.

Utskottet finner vidare att förvärvsavdraget för gift kvinna i och för sig inte är önskvärt. Vid olika prövningar har man emellertid kommit fram till att det icke kan undvaras i vår skattelagstiftning. När nu denna möjlighet till avdrag förefinns i vår lagstiftning är det ju synnerligen angeläget att man försöker att skapa rättvisa för de olika grupperna av samhällsmedborgare. I ifrågasvarande motion framhålles att det icke kan anses rättvist att en gift kvinna som själv driver sitt jordbruk förmenas rätten till förvärvsavdrag, medan däremot den som driver rörelse skall kunna komma i åtnjutande av ett sådant avdrag. Den jordbrukande hustrun bör givetvis även kunna jämföras med de kvinnor som har inkomst av tjänst.

Vidare anser vi att 300-kronorsavdraget för gift man, vilkens hustru är honom behjälplig i hans jordbruk eller rörelse, bör få medgivas även vid den kommunala beskattningen. Det finns inte något som helst motiv för att man i detta fall skall skilja på den statliga och den kommunala beskattningen. Finns det ett motiv för att avdrag skall få göras vid den statliga beskattningen, så måste detta motiv vara giltigt även för den kommunala beskattningen. Något krångel med taxeringsarbetet skulle inte heller behöva uppstå här, alldenstund man redan för den statliga beskattningen har varit tvungen att pröva om rätt till sådant avdrag föreligger för vederbörande. Här uppstår sålunda icke något som helst merarbete. Skattebortfallet för kommunerna är heller inte av den storleksordningen att det bör lägga hinder i vägen.

Ur rättesynpunkt finner jag det därför angeläget att denna ändring nu göres i våra skattelagar, så att likställighet uppstår emellan dessa olika grupper i samhället. Det förhållandet att de kvin-

nor som är sina män behjälpliga i deras rörelse eller jordbruk har intagit en sämre ställning än de som har inkomst av tjänst kan icke motivera ett ytterligare uppskov med lösandet av denna fråga. Ett bifall till en reform innebär enligt mitt förmenande en ringa uppskattning från samhällets sida av det uppoffrande arbete som dessa gifta kvinnor utför för att höja produktionen i vårt land.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till min reservation.

Herr NILSSON, PATRICK (bf): Herr vice talman! Jag har avgivit en blank reservation vid behandlingen av detta ärende, och det fordrar kanske att jag här säger några ord.

Jag är ense i sak med den föregående talaren. Det är alldeles riktigt, som han sade, att det är ett rättvisekrav att den arbetande jordbrukarhustrun blir tillerkänd samma rätt som tillkommer gift kvinna när det gäller inkomst från rörelse eller tjänst. Riksdagen har ju också så sent som förra året godkänt denna princip vid statsbeskattningen men har, så att säga, inte velat ta steget fullt ut, när det är fråga om den kommunala beskattningen. Det parti som jag företräder har vid många tillfällen gjort framstötar i denna fråga, sist vid 1952 års riksdag. Att det från detta parti inte har väckts någon motion i saken i år beror uteslutande på att frågan blev föremål för handläggning så sent som vid riksdagen 1952.

Vid den statliga beskattningen gäller, som utskottet skriver på s. 3, »gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller av rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, berättigad att, om och i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor». Som jag nämnde inledningsvis tycker jag att det skulle ha varit möjligt att ta steget fullt ut och låta detta gälla även den kommunala beskattningen. Motionärerna har ju, såsom framgår av utlåtandet, föreslagit att gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och un-

der större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit eller av rörelse eller eget arbete, må, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor. I nästa stycke av motionärernas förslag säges: »Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har den skattskyldiges hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen, i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.»

Nu skulle jag ha velat yrka bifall till reservationen, men då jag är av den mening — trots vad som sagts från herr Magnussons sida om att detta inte är en så stor fråga i vad avser det skattebortfall som skulle inträffa — är det inte klokt att besluta i denna fråga utan någon närmare utredning. Det blir givetvis ändå fråga om ett visst skattebortfall, kanske inte så alldeles ringa. Man kan naturligtvis ha olika meningar om dess storlek, men jag tror ändå att försiktigheten kräver, att man först, och givetvis inom den allra närmaste tiden, får en utredning till stånd.

Då motionen såvitt jag kan finna frambär ett rättvist krav, skulle jag, herr förste vice talman, vilja med ett principiellt instämmande i dess syfte vilja uttala den förhoppningen, att Kungl. Maj:t med det snaraste verkställer den erforderliga utredningen och framlägger förslag till lösning av frågan till nästa riksdag.

Herr SUNDELIN (fp): Herr talman! Vid riksdagens behandling förra året av bevillningsutskottets betänkande nr 50, framkom att det råde mycket delade meningar mellan partierna om förvärvsavdragen för gifta kvinnor, liksom om avdragen för hustrur som deltar i mannens förvärvsverksamhet. Från folkpar-

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m.

tiets sida yrkades både på ej oväsentligt större avdrag samt på att det så kallade 300-kronorsavdraget skulle tillämpas vid den kommunala beskattningen och inte endast vid den statliga beskattningen, en enligt min mening välmotiverad ståndpunkt.

Departementschefen förutsatte, att beslutet i fjol skulle betraktas som provisoriskt, vilket måste innebära att en omprövning skulle äga rum sedan en viss tids erfarenheter vunnits av de nya bestämmelserna. Dessa bestämmelser har för övrigt ännu ej tillämpats vid taxeringarna.

Att under dessa förhållanden åter ta upp hela spørsmålet redan i år har inte förefallit vara naturligt eller ge möjligheter till praktiska resultat. Inte heller synes det vara motiverat att i år ta upp en detalj på det sätt man gjort i de motioner, som här föreligger till behandling. Denna del av problemet kan väl knappast tillerkännas någon prioritetställning. Jag kan därför ansluta mig till utskottets avslagsyrkande.

Jag kan däremot inte ansluta mig till utskottets motivering, då den innehåller vissa uttalanden, som jag anser i viss mån binder ett framtida ställningstagande till dessa frågor. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan, men jag yrkar därjämte att motiveringen i utskottets betänkande utgår.

Herr SJÖDAHL (s): Herr talman! Jag kan i vissa stycken instämma med den siste ärade talaren. Han pekar på att vad som åstadkoms förra året var att betrakta som ett provisorium, av vilket man borde avvakta erfarenheter. Dessa erfarenheter har inte gjorts än, och det tar några år innan de är gjorda. Redan detta är ett skäl att inte ändra på den kompromiss som genomfördes förra året. Vi vet alla, att det då fanns sådana som ville ha bort alla förvärvsavdrag, emedan de komplicerade uppboresförfarandet och taxeringsförfarandet i allra högsta grad. Man ville göra det så enkelt som möjligt, så att man skulle kunna få störs-

ta effekt av den granskning av deklARATIONERNA som taxeringsmyndigheterna skulle genomföra. Men det hade förut funnits en del bestämmelser om avdrag, och redan i propositionen framlades den kompromiss, som sedermera i huvudsak antogs av riksdagen. Redan av dessa skäl skulle jag alltså vilja yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Jag vill emellertid säga ytterligare några ord om reservationen. Vad reservationerna först kräver är att gift kvinna med inkomst av jordbruk dels vid taxering till kommunal inkomstskatt skall få göra förvärvsavdrag med 300 kronor, dels när det gäller statskatten skall få göra avdrag icke bara på 300 kronor, utan med 10 procent av inkomsten, dock högst 1 000 kronor. Som motiv för detta anförs att för gift kvinna med inkomst av jordbruk bör gälla likartade bestämmelser som för kvinna med inkomst av rörelse eller av tjänst. Men varför skall man stanna vid jordbruksfastighet, frågar utskottet. Varför kan man inte lika gärna säga att gift kvinna med inkomst av hyresfastighet också skall få ha 300 kronor i kommunalt avdrag och upp till 1 000 kronor i statligt avdrag? Och varför stanna vid hyresfastighet? Varför inte utsträcka bestämmelsen till villafastighet och även där tillåta sådana avdrag? Det skulle ju betyda att om lät mig säga hustrun till en affärsman äger en hyresfastighet och makarna har barn i den bidragsgilla åldern, så skulle de få göra ett avdrag på 1 000 kronor därför att fastigheten formellt ägs av henne. Det skulle leda till mycket upprörande resultat. Det skulle inte alls bli någon rättvisa, det skulle bli orättvisa med stora bokstäver.

Jag tror att det är klokt att stanna vid den kompromiss, som beslöts förra året, och inte gå vidare i detta avseende.

Den andra fråga som har väckts är att gift man vid taxering till kommunal inkomstskatt skall få göra avdrag för sin hustru med högst 300 kronor, under förutsättning att hon utför arbete för

minst 300 kronor i jordbruket. Jag vill erinra kammaren om att vi har ett ortsavdrag i lägsta skattegruppen på 1 600 kronor för gifta och 1 180 kronor för ogifta. Det är så abnormt lågt att det ju är uppenbart att intet gift par kan klara sig under den dubbla eller kanske tredubbla inkomsten. Samtidigt som riksdagen på grund av den kommunalmännens konservatism, som förefinns, inte velat vara med om en höjning av dessa orimligt låga ortsavdrag, så att de fick åtminstone samma reella värde som de hade, då de höjdes för några år sedan, skulle man alltså ge den gifta jordbrukaren ett extra avdrag på 300 kronor. Det kan icke ligga någon rättvisa i detta. Även där skulle det bli en orättvisa med mycket stora bokstäver, herr Magnusson.

Jag kan inte finna annat än att utskottets förslag om avslag på motionerna bör av riksdagen bifallas. Men det bör bifallas med den motivering som det har fått, det bör inte få sväva fritt i luften. Praktiskt taget hela utskottet står för denna motivering. Det är endast fyra ledamöter som haft en annan uppfattning, två som reserverat sig blankt och två andra. I övrigt står hela utskottet bakom motiveringen, och denna måste otvivelaktigt bibehållas, om riksdagen skall kunna veta vad den gör. Att utan vidare stryka utskottets motivering anser jag vara otillbörligt — jag höll på att använda ett ännu kraftigare ord.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Utöver vad jag nu sagt skulle jag bara vilja tillägga att herr Patrick Nilsson ju så småningom får lära sig vad som står i svensk grundlag. Det är emellertid utslutet enligt svensk grundlag att en proposition i ett ärende som detta skulle kunna framläggas till höstriksdagen — för så vitt inte en underlåtenhet att framlägga den skulle lända riket till allvarligt men.

Herr SPETZ (fp): Herr talman! När jag har anslutit mig till utskottets såväl

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m. kläm som motivering, har det skett på i huvudsak de skäl som anförts av herr Sundelin och delvis av herr Patrick Nilsson. Jag tycker att det i dag inte finns någon anledning att ingå i en diskussion om huruvida den eller den detaljen är rättvis eller sakligt motiverad. Där om kan omdömena falla mycket olika. Jag skulle emellertid tro att utformningen av de förslag som innefattas i reservationen inte fyller de krav som man rimligen bör ställa på en lagtext.

Men det avgörande skälet synes mig vara den anmärkning som ofta riktas mot statsmakterna, att författningarna ändras så ofta, att snart sagt ingen människa kan hålla reda på vad författningarna egentligen innehåller. Detta är enligt min uppfattning ett så starkt skäl, att vi icke i nuvarande läge, då vi så sent som i fjol beslutade om dessa avdrag, nu åter bör ändra gällande regler.

Såsom jag läser utskottets utlåtande, kan jag inte finna att utskottet har tagit ställning till några särskilda detaljer när det gäller frågan om rättvisa eller icke rättvisa. Herr Magnusson läste upp utskottets uttalande: »För sin del är utskottet av den uppfattningen» etc. Vi kan väl alla vara ganska eniga om att det måste innebära en mindre önskvärd komplicerad av förfarandet att nu gå den av motionärerna föreslagna vägen. Med sitt uttalande har utskottet emellertid inte sagt någonting om huruvida man anser det vara möjligt eller rättvist att ordna saken på annat sätt. Jag tror för min del att det nuvarande skattesystemet inte kommer att bli mycket äldre än de system som vi tidigare haft under de senaste tre årtiondena. Innan ett nytt system införes, måste det emellertid föregås av en utredning, där alla dessa frågor tas upp till övervägande.

Såsom jag ser saken, binder inte utskottets motivering vare sig utskottet, den blivande utredningen eller riksdagen i fråga om ställningstagandet till de förslag som senare kan framkomma.

Med detta, herr talman, ber jag att få understryka, att det i sak icke föreligger någon meningsskiljaktighet mellan herr Sundelin och mig.

Ang. gift kvinnas förvärvsavgdrag m. m.

Herr MAGNUSSON (h): Herr talman! Jag måste säga att det anförande, som av en representant för bondeförbundet här har hållits, i någon mån förvånade mig. På grund av anförandets hela uppläggning kunde jag inte tänka mig annat än att det skulle utmynna i ett instämmande i den reservation som jag och herr Nilsson har avgett.

Redan vid föregående års riksdag framhöll bondeförbundet i sin reservation till bevillningsutskottets betänkande nr 50: »Vi förutsätta därför att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet, så att förvärvsavgdrag kan införas även vid den kommunala beskattningen för gifta kvinnor, som äro verksamma i mannens jordbruk eller rörelse.»

I den debatt, som fördes här i kamraren föregående år, yttrade en talare från bondeförbundet: »Det hade givetvis varit önskvärt att de kvinnor, som arbetar i jordbruket, hade fått samma förmån i fråga om avgdrag i den kommunala beskattningen som kvinnorna i andra yrken. Jag hoppas också att vi i framtiden skall kunna få till stånd en rättelse på denna punkt, så att full likställighet uppnås.»

Då man från bondeförbundets sida så klart har deklarerat, att man anser att för åstadkommande av rättvisa bör denna förändring genomföras i skattelagarna, är det för mig förvånansvärt att bondeförbundet nu inte kan vara med om det yrkande som framställdes från högerens sida. Jag måste verkligen fråga när man anser att den framtid kommer då det skall bli möjligt för bondeförbundet att rösta för högerens förslag på denna punkt.

Sedan vill jag, herr talman, säga några ord med anledning av herr Sjädhals yttrande. Herr Sjädhall sade, att vi bör vänta och se vilka erfarenheter som man kommer att få i och med att de bestämmelser som vi för närvarande har kommer i tillämpning. Jag har verkligen svårt att förstå, vilka erfarenheter som skattemyndigheterna skulle kunna få när det gäller dessa avgdrag. Jag tror för min del inte att det kan bli tal om några andra erfarenheter än de erfarenheter,

som de människor, vilka berörs av dessa bestämmelser, kommer att göra.

Herr Sjädhall förklarade vidare, att det skulle medföra en ny orättvisa att införa den av oss föreslagna bestämmelsen. Ägare av villafastighet eller över huvud taget av kapital skulle, ansåg han, då komma i en orättvis förmånsställning gentemot dem som driver jordbruk. Jag måste då erinra om att det aldrig från vår sida framställdes krav på att dessa grupper skall komma i åtnjutande av ett sådant här avgdrag. Här gäller det endast sådana kvinnor som är verksamma i mannens jordbruk eller rörelse. Det kan aldrig bli fråga om att kräva att en kvinna, som äger en villafastighet som familjen själv bebod, skall kunna få detta avgdrag.

Herr Sjädhall sade vidare att med hänsyn till att ortsavgdragen är så låga som de för närvarande är skulle det inte vara berättigat att bevilja detta avgdrag på 300 kronor även för hustrur som är mannen behjälpliga i hans jordbruk eller rörelse. Detta uttalande är, tycker jag, ganska förvånansvärt. Detta avgdrag av 300 kronor är ju i alla fall avsett att utgöra ersättning för de kostnader som vederbörande hustru har för att utföra detta arbete. Då skall man väl inte blanda ihop detta med de ortsavgdrag som finns i den kommunala beskattningen.

Herr SJÖDAHL (s) kort genmäle: Herr talman! Jag skulle vilja erinra herr Magnusson om att den erfarenhet som man bör vinna är den erfarenhet, som man får vid taxeringsarbetet, liksom vid uppbörden. Frågan gäller, hur det nya förslaget förlikar sig med det uppbördsförfarande när det gäller källskatt, som vi har nu, och om den nya ordningen inte kommer att bli i hög grad besvärande för taxeringsmyndigheterna. Det är alltså de erfarenheterna, som det gäller att avvakta.

Vad sedan gäller kravet på rättvisa vill jag säga, att när man, såsom herr Magnusson gör, utgår från en princip, så bör man, när man vill genomföra den principen, inte låta den halta. Skall för-

slaget genomförs för gift kvinna med eget jordbruk, måste jag fråga, varför det inte också bör genomföras för kvinnor som äger hyresfastighet eller villafastighet. Det skulle emellertid säkert leda till utomordentligt stora missbruk. Herr Magnusson känner väl själv tillräckligt människorna för att begripa, hur det skulle bli, om man slog in på den vägen.

Vad slutligen beträffar förvärvsavdraget på 300 kronor för i jordbruket arbetande hustrur, så erkänner jag att om man, såsom herr Magnusson gör, vill införa avdrag på upp till 1 000 kronor för den som arbetar i rörelse eller för gift kvinna med inkomst, kunde man också ta 300-kronorsavdraget för jordbrukarhustrur. När nu utskottet inte vill gå på den linjen, bör man varken ta det ena eller det andra förslaget.

Herr WERNER (bf): Herr talman! Jag har till utskottets utlåtande tecknat en blank reservation för att därmed markera, att jag inte kan dela utskottets avisande hållning utan i långa stycken sympatiserar med motionärerna och deras reservation.

Fjölårets beslut att medge jordbrukarhustrur, som arbetar i familjens eller mannens jordbruk, ett avdrag med 300 kronor innebar ett mycket stort framsteg, som vi från vårt håll hälsade med stor tillfredsställelse. När herr Magnusson säger, att detta var ett gammalt högerförslag, kan det kanske riktas en invändning mot det påståendet, ty det avdraget är just vad vi inom bondeförbundet arbetat för under många år. Det ligger givetvis en haltande logik i att man medger avdraget vid den statliga beskattningen men inte vid den kommunala, liksom också att en man som arbetar i hustruns jordbruk — i de fall där det förekommer — inte skall få samma rätt till förvärvsavdrag som en hustru som arbetar i mannens jordbruk. Det gäller visserligen bara ett fåtal fall, men bedömningen av en orättvisa får inte bli beroende av hur många som drabbas av orättvisan. Tvärtom erkän-

Ang. gift kvinnas förvärvsavdrag m. m.

ner jag att det ligger logik i resonemanget, att mannen i dessa fall bör äga samma avdragsrätt som hustrun. Vad som emellertid gör att jag hyser någon tvekan är, att riksdagen så nyligen fattat beslut i saken. Vi, som har varit med tjugo år i riksdagen, har lärt oss att hysa respekt för riksdagens beslut och har motvilja mot att sätta ett riksdagsbeslut ur funktion, innan trycksvärtan hunnit torka.

Dessutom möter man vissa besvärligheter, när det gäller att utsträcka avdragsrätten till den kommunala beskattningen. Den kommunala beskattningen vilar på två faktorer, fastighet och inkomst. Repartitionen mellan dessa två skatteunderlag förflyttas i mycket snabb takt, i samma mån som man minskar exempelvis inkomstskatteunderlaget. Jag vill erinra herr Sjö Dahl om just dessa svårigheter, när han nu talade om de orimligt låga ortsavdragen i den kommunala beskattningen. Det är inte så alldeles lätt att göra de önskvärda ingreppen här och införa avsevärt höjda skattefria ortsavdrag, när man vet att skattebördan samtidigt därmed i en våldsam omfattning övervältras från inkomsten och det därpå baserade skattetrycket till fastigheterna. Därmed drabbas ägare av andra fastigheter liksom även villaägare av en skattebelastning, som ofta icke uppbäres av någon inkomst.

Det är denna tvekan, hur reformen skulle komma att verka, som gjort mig något tveksam rörande möjligheterna att utan vidare genomföra den av motionärerna föreslagna ordningen. Men om herr Magnusson hyser någon tvekan om min inställning, kan jag säga, att jag känner mig oförhindrad att rösta med motionärerna och reservationen till den verkan det hava kan. Jag tror, att om man lyckas åstadkomma en reform i åsyftad riktning utan att därmed alltför mycket rubba grunderna, alltså förhållandet mellan de båda kommunala skattefaktorerna, fastighet och inkomst, tror jag att man är inne på rätt väg.

Jag har med detta anförande velat klarlägga min och jag tror partiets hållning i denna fråga.

Om ändrade bestämmelser för biskopsval.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att, utom beträffande motiveringen, till vilken han ville återkomma efteråt, om anledning därtill gäves, hade i avseende på det nu ifrågavarande betänkandet yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av herrar Magnusson och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Magnusson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 17, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herrar Magnusson och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Magnusson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 26.

Därjämte hade 11 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vidkommande motiveringen, yttrade nu vidare herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets motivering skulle god-

kännas, dels ock att densamma skulle ogillas.

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa båda yrkanden; och förklarades propositionen på godkännande av utskottets motivering vara med övervägande ja besvarad.

Om ändrade bestämmelser för biskopsval.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion om ändrade bestämmelser för val av biskop.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 61, vilken behandlats av första lagutskottet, hade herr *Fahlander* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning för erhållande av bättre och tidsenligare bestämmelser för val av biskop.

I motiveringen till sitt yrkande hade motionären huvudsakligen framhållit såsom angeläget, att kyrkomenigheten finge möjlighet att öva inflytande vid val för upprättande av förslag till biskopsämbete, samt påtalat, att det för närvarande rådde osäkerhet om vilka prästmän inom ett stift som ägde deltaga vid sådant val.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motion, I: 61, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr FAHLANDER (s): Herr talman! Jag har i en i denna kammare väckt motion hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en utredning i syfte att erhålla bättre och tidsenligare regler vid biskopsval.

Första lagutskottet, som haft motionen till behandling, har uttalat sig mycket positivt. Ja, jag vet mig aldrig ha läst ett utlåtande, där utskottet till och med överträffat motionären när det gäller att bevisa nödvändigheten av att en reform genomföres. Utskottet har påpekat att detta krav är sekelgammalt.

Om ändrade bestämmelser för biskopsval.

Det har förklarats, att nu gällande regler är bristfälliga och ofullständiga och har slutligen nämnt att Sverige numera är det enda land i Norden, där denna reform inte är genomförd. När man läst så långt, hade man hoppats, att utskottet skulle ha stannat för ett bifall till motionen, men så har inte blivit fallet. Utskottet tycks mena att det formellt inte varit möjligt, eftersom år 1949 en liknande framställning gjordes till regeringen från riksdagens sida. Jag tycker nog, att då regeringen har vilat på hansen i fyra år, skulle det inte ha skadat, om den fått en ny påminnelse att försöka effektuera ett önskemål, som är så gammalt, så allmänt och så erkänt som detta.

Jag vill nu endast uttrycka den förhoppningen att Kungl. Maj:t skall försöka effektuera detta önskemål, och jag har, herr talman, icke något yrkande.

Herr OHLON (fp): Herr talman! Såsom den föregående ärade talaren sade, motiverar utskottet sitt avslag på motionen med att riksdagen redan för fyra år sedan skrev till Kungl. Maj:t i frågan.

Riksdagens skrivelse den gången för- anleddes av en motion av herr Sjödahl och mig. Motionen var begränsad i sin syftning. Den åtnöjde sig med en önskan att få mera resonabla metoder tillämpade beträffande sammanräkningsförfarandet vid biskopsval än som för närvarande finns. Det har ju nämligen visat sig, att det nuvarande förfarandet har kunnat leda till ganska egendomliga resultat, som tydligen inte motsvarat väljarnas mening.

I motiveringen till den skrivelse, som riksdagen beslöt år 1949, underströks inte bara nödvändigheten av att få en mera rättvis metod vid sammanräkningen utan också att regler skapades, som tillgodosåg minoritetens intressen. Utskottet begärde till slut i sitt yttrande — ett yttrande som för övrigt godtogs av riksdagen — att i anslutning till motionens yrkande nya bestämmelser skulle utformas rörande biskops- och ärke-

biskopsval, därvid tyngdpunkten främst lades på sammanräkningsförfarandet. Nu har fyra år gått, och ingenting har åtgjorts i frågan från Kungl. Maj:ts sida.

Herr justitieministern, som är närvarande här i kammaren, är ju allmänt känd såsom en snäll och välvillig man, och det är därför desto mera förvånande, att han inte har ansett sig böra effektuera den enkla begäran, som riksdagen framställde för fyra år sedan. Jag vill, herr talman, understryka det anmärkningsvärda i herr justitieministerns beteende.

Herr AHLKVIST (s): Herr talman! Såväl motionären som herr Ohlon uttalar sin förvåning över att utskottet icke har tillstyrkt motionen, med den motivering utskottet anfört. Jag förmodar att man menar att utskottet, med sin inställning till denna fråga, borde ha föreslagit riksdagen att ånyo skriva till Kungl. Maj:t i ärendet, eftersom fyra år förflutit sedan riksdagen tog sitt initiativ.

Jag vill, herr talman, passa på att göra en liten parentes med anledning av herr Ohlons vänlighet till justitieministern: detta ärende ligger inte i hans departement, utan i ecklesiastikdepartementet.

Fyra år kan ju anses vara en lång tid, men om man tänker på hur länge detta ärende diskuterats, får man nog säga att fyra år är en mycket kort tidrymd. Utskottet har också förvissat sig om att ärendet ingalunda blivit avskrivet, utan alltjämt är föremål för Kungl. Maj:ts intresse. Det står på listan för utredningar.

Här föreligger kanske en liten skilljaktighet mellan å ena sidan motionären och herr Ohlon och å andra sidan utskottet, eller i varje fall mig personligen. Jag har nämligen den uppfattningen att riksdagen inte sällan alltför lättvindigt begär utredningar av Kungl. Maj:t. För att utredningar skall kunna komma till stånd krävs det både ekonomiska och personella resurser, och

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

Kungl. Maj:t måste givetvis bedöma i vilken ordning utredningarna kan verkställas. Jag för min del har den uppfattningen att man inte, även om man är positivt inställd till saken, kan vara beredd att skriva att detta ärende är av den angelägenhetsgraden, att det bör gå före andra, kanske än viktigare utredningar.

Detta är, herr Fahlander, motivering till att vi, trots utskottets välvilliga inställning, icke ansett det motiverat att riksdagen ånyo skulle göra en framställning i ärendet.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr statsrådet ZETTERBERG: Herr talman! I anledning av herr Ohlons vänliga personliga hänvändelse ber jag att få upplysa, att ifrågavarande riksdagskrivelse ligger i ecklesiastikdepartementet. Jag får alltså be herr Ohlon att vända sig till min kollega ecklesiastikministern. Han är förvisso en mycket snäll och älskvärd man!

Herr OHLON (fp): Herr talman! Jag får be justitieministern om tillgift för att jag apostroferade honom, men jag trodde att han var den skyldige, eftersom han var närvarande vid detta ärendes behandling. Får jag sålunda be om en hälsning från herr justitieministern till herr ecklesiastikministern, att han sätter fart på det hela!

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om domkapitel;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 3 maj 1946 (nr 175) med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och

traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; och

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av konvention för skydd av den industriella äganderätten, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner om viss ändring av lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner angående viss lagstiftning om löner.

Andra lagutskottet hade till behandling förehåft tre inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 45 av herr Norling och herr Persson, Ola, och

nr 320 av herr Persson, Helmer, m. fl. samt

inom andra kammaren:

nr 380 av fru Nilsson m. fl.

I motionen I: 45 hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till lag om arbetsgivares skyldighet att utbetala lön för helgdagar.

I motionerna I: 320 och II: 380, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till lag

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

på grundval av artikel 23 moment 2 i den av Förenta Nationerna år 1948 antagna »Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna»; samt att sådant förslag måtte framläggas i så god tid, att lagen — vid bifall av riksdagen — kunde träda i kraft den 1 januari 1954.

Utskottet hade i det nu ifrågasatt utlåtandet återgivit artikel 23 moment 2 i berörda förklaring, så lydande: »Envar har utan åtskillnad rätt till lika lön för lika arbete.»

För egen del hade utskottet anfört:

»Då fjolårets riksdag i anledning av propositionen nr 47 behandlade frågan om svensk ratificering av en konvention angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, anslöt sig riksdagen till den av såväl föredragande departementschefen som hörda myndigheter och organisationer hävdade uppfattningen, att lagstiftning rörande den allmänna arbetsmarknadens lönesättning principiellt icke borde förekomma. Samma uppfattning ha statsmakterna liksom arbetsmarknadens parter även tidigare hävdad. Utskottet finner ej anledning att nu frångå denna uppfattning och kan därför icke tillstyrka de i motionerna I: 320 och II: 380 gjorda yrkandena.

De kollektivanställda arbetarna åtnjuta i regel icke lön under helgdagar. De få därför vid helgerna vidkännas en inkomstminskning, som kan bli kännbar. Det kan därför te sig önskvärt att pröva, huruvida ett lönesystem, enligt vilket lön oavsett förekomsten av helgdagar utginge för vecka eller annan tidsperiod vore lämpligare. Emellertid anser utskottet, i överensstämmelse med sin ovan uttalade uppfattning, att denna fråga bör regleras av arbetsmarknadens parter genom fria förhandlingar utan påverkan av statsmakterna. Utskottet kan därför icke förorda lagstiftning i förevarande ämne.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att motionerna I: 320 och II: 380 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att motionen I: 45 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Herr NORLING (k): Herr talman! I de föreliggande motionerna I: 320 och II: 380 har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till lag på grundval av artikeln 23, moment 2, i den av Förenta Nationerna antagna »Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna». Det åberopade momentet i Förenta Nationernas förklaring innehåller ett förslag om att de olika staterna skulle införa likalönsprincipen.

Utskottet, som har avstyrkt motionerna, har hänvisat till det beslut, som fattades av förra årets riksdag i anledning av ifrågasatt ratificering av konventionen angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde. Därvid följde riksdagen departementschefen, som uttalade sig emot en sådan ratificering. När frågan då debatterades anförde jag de sakskalet, som vi ansåg bärande för ett godkännande av den föreslagna konventionen. Jag skall inte upprepa vad jag då framhöll, men jag kan inte undgå att påpeka det något underliga handlingssättet, att man först i FN godkänner en allmän förklaring om lika lön för likvärdigt arbete och sedan, när riksdagen skall ta ställning till denna förklaring genom anslutning till en internationell konvention, avböjer att i praktisk handling omsätta principförklaringen. Man tycker, att då Sverige har en av ålder erkänd demokratisk samhällsform, ett yrkande om lika lön för likvärdigt arbete inte ens skulle behöva ställas, än mindre avstyrkas och avslås.

Utskottet åberopar nu liksom tidigare arbetsmarknadsparternas motstånd mot att statsmakterna befattar sig med lönefrågor. Det anser att dessa frågor kan lösas genom förhandling mellan parterna på arbetsmarknaden. Under de 40 år, man försökt att på det sättet lösa frågan om lika lön, har detta givit mycket dåliga resultat. Ännu i dag är kvinnan underbetald. Hennes lön understiger med omkring 30 procent mannens lön vid likvärdigt arbete. Så är det inom metall-

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

industrien, textilindustrien, affärsbranschen och kontorsverksamheten. Överallt är kvinnan underbetald i jämförelse med mannen, oaktat hon utför samma arbete. Medan löneskillnaden i Sverige är omkring 30 procent, är den exempelvis i Frankrike, där man följer en annan linje, endast omkring 18 procent. Där synes utjämningen av löneskillnaden således ha gått betydligt fortare än här i Sverige.

Utskottet har i sitt utlåtande citerat ett betänkande av en av Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen gemensamt tillsatt kommitté, som behandlat denna fråga. Utskottet utgår från att såväl Arbetsgivareföreningen som Landsorganisationen godkänt betänkandet och accepterat principen om lika lön för likvärdig arbetsinsats men, säger man, godkännandet innebär emellertid icke, enligt en protokollsanteckning vid sammanträde med organisationernas arbetsmarknadskommitté den 27 februari 1951, att parterna tagit ställning till frågan om en övergång till ett mera individualiserat lönesystem. Denna fråga finge prövas med hänsyn till alla de konsekvenser en sådan förändring av kollektivavtalens uppbyggnad skulle medföra.

Utskottet får ursäktas mig, men jag har av det citat, som utskottet har gjort, förgäves försökt utfinna någonting som pekar på att man försöker införa principen om likalön. Såvitt jag kan finna av citatet, propagerar man endast för att påverka kvinnorna att i utövningen av sitt arbete bli yrkesmedvetna och försöka sprida kännedom om könsens likställighet på arbetsmarknaden. Jag tror inte att man behöver påverka kvinnorna så värst mycket för att de skall förstå, att om de utför ett likartat arbete med männen, skall de också ha lika mycket betalt.

Kommittén har utarbetat och framlagt ett allmänt uttalande, men man tar inte ställning till hur man skall förverkliga det, vari uttalandena utmynnar. Själv har jag varit organiserad i fackförening i över 40 år, och jag kan inte finna att det skulle behövas så synnerligen stora

ändringar i avtalen, om man skulle gå in för likalönsprincipen. Det enda man behöver göra är att ta bort uttrycket »kvinna» i avtalen, och sedan är det bara att ge kvinnorna lika mycket betalt som männen.

Vad beträffar den principiella inställningen hos arbetsmarknadens parter, att samhället icke skall lägga sig i arbetsmarknadsfrågor, skiftar denna tydligen från fall till fall. År 1920 antogs en lag om medling i arbetskonflikter, som man utnyttjar ganska flitigt i pågående förhandlingar om avtal mellan arbetsmarknadens parter. År 1928 antogs lagen om kollektivavtal och lagen om arbetsdomstol, båda typiska klasslagar. Dessutom brukar riksdagen fatta beslut om reglering av jordbruket och därvid bestämma priserna på jordbruksprodukter. Härvid förutsattes att lantarbetarnas löner skall regleras i enlighet med beslutet.

Herr talman! Jag kan nästan föreställa mig, hur riksdagen skulle reagera, om man händelsevis här ställdes inför den princip, som nu tillämpas på den allmänna arbetsmarknaden, nämligen att arvodena skulle utgå med olika belopp efter kön också här i kammaren. Jag är övertygad om att en sådan åtgärd skulle möta enhälligt motstånd inom riksdagen, men när det gäller den allmänna arbetsmarknaden, ser man tydligen ganska kallt på problemet.

Vad beträffar motionen nr 45 i denna kammare instämmer utskottet i den framförda motiverigen, att det inte kan vara riktigt, att ju fler helgdagar som av samhället instiftas, ju större inkomst förlorar de, som avlönas per timme, eller de kollektivanställda. Arbetarna resonerar som så: Varför skall avtalsformerna få avgöra om en del anställda inom ett företag skall erhålla betalt, hur många helgdagar som samhället än inför, medan andra anställda inom samma företag inte erhåller lön för samma tid? Arbetarna resonerar helt logiskt på följande sätt: Inför samhället helgdagar, må samhället också se till, att vi för den skull inte skall tjäna mindre och få det ekonomiskt sämre ställt. Principen om

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

att samhället kan bestämma ersättning är ingen ny princip. När åttatimmarsdagen antogs, uttalades att inkomsten ej fick minskas, och när semesterlagen antogs, beslöts att lön skulle utgå under semestertiden.

Såsom framhålles i motionen, har flera stater redan infört principen om skyldighet för arbetsgivare att betala lön under helgdagar. Denna princip har fastställts dels genom lag och dels genom frivillig överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsutredningen, som också behandlade denna fråga i samband med helldagssakkunnigas betänkande, nämner i detta sammanhang att vårt land har ett mycket stort antal helgdagar, flera än de flesta andra länder, och att detta minskar inkomsterna för en del lönearbetare, nämligen de kollektivanställda. Har arbetsgivaren råd att betala en del anställda lön under dessa dagar, kan han utan tvekan även betala dem, som utför det produktiva arbetet. De företagarvinster, som nu redovisas, synes vara av den storleksordning att de kan bära de utgifter, som skulle uppkomma, om man betalade denna lön under helgdagar. Personligen har jag den uppfattningen, att denna fråga, som utskottet anser bör regleras av arbetsmarknadens parter genom fria förhandlingar, bör lösas lagstiftningsvägen; annars blir den olöst.

Herr talman! Även med vetskap om att förevarande motioner, som enhälligt avstyrkts av utskottet, inte kan vinna något bifall, hemställer jag likväl om bifall under punkten A till motionerna nr 320 i första kammaren och 380 i andra kammaren samt under punkt B till motionen nr 45 i första kammaren.

Herr NORMAN (s): Herr talman! Det är två spörsmål, som utskottet i detta utlåtande har tagit ståndpunkt till. Det gemensamma för dem är att de båda är lönefrågor; eljest har de icke något samband med varandra, utan kammaren kan mycket väl besluta positivt beträffande punkten A och negativt beträffande punkten B eller tvärtom, eller posi-

tivt respektive negativt beträffande bägge punkterna.

Jag har, herr talman, ett behov att beträffande den första frågan lyckönska herr Norling och hans medmotionärer, och jag har två anledningar till denna lyckönskan. Den ena gäller motionen som sådan. Här har dessa fyra motionärer enat sig om en motion på sex rader för att förmå riksdagen att fatta ett mycket viktigt beslut, och det ligger någonting sympatiskt däri, att motionärerna anser att frågan är så klar, att de inte behöver motivera den utan bara behöver påpeka vad det gäller för att riksdagen skall acceptera deras hemställan. Detta sammanhänger med motionärernas sympatier och — kanske jag skall säga — entusiasm för Förenta Nationernas verksamhet, och det är till den uppfattningen som jag i andra hand vill lyckönska motionärerna. Herr Norling har en smula varit inne på vad det här gäller, men jag tror att jag skall be att få referera litet grand i alla fall.

Denna artikel 23, mom. 2 i förklaringen om de mänskliga rättigheterna lyder: »Envar har utan åtskillnad rätt till lika lön för lika arbete.» Att bara uttala detta säger ju ingenting. Men om vi går till ingressen till denna förklaring, får vi ju veta litet mera om vad det gäller. Det heter där att den här antagna förklaringen om de mänskliga rättigheterna skall tjäna som en gemensam riktlinje för alla folk och alla nationer, så att individerna — jag citerar inte ordagrant — och samhällsorganen under ständigt besinnande av denna förklaring strävar att i undervisning och uppfostran befordra respekten för dessa fri- och rättigheter och genom framstegsfrämjande nationella och internationella åtgärder säkerställa ett allmänt erkännande och iakttagande av desamma både bland medlemsstaternas egna folk och bland folken i områden under deras överhöghet.

Hur skall vi nu kunna lagstifta om allt detta? Jag skulle tro att det blir en rätt besvärlig sak, men vad som kanske är det betydelsefulla och viktiga är, att här har uppställts en gemensam riktlinje,

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

och då kanske vi skall se efter något, hur Sverige såsom medlem av Förenta Nationerna följer denna riktlinje.

Frågan om lika lön för lika arbete är ju inte ny här i riksdagen. I utskottets utlåtande refereras litet, hur den har legat till. År 1948 väcktes en motion om lagfästande av kvinnors rätt till samma lön som män för samma prestation. Denna motion behandlades i ett par av de tillfälliga utskott, som då fanns i kammarna, och föranledde inte något riksdagens positiva beslut. År 1950 hade motionärerna tydligen varit föregångare till den tanke, som nu mer och mer gör sig gällande, att den reaktionära församling, som första kammaren är, så fort som möjligt bör avskaffas, och därför brydde vederbörande sig då bara om att motionera i andra kammaren. Det hjälpte inte, utan resultatet blev detsamma även då. Så försökte de motionera i bägge kammarna 1951. Kammarna var då lika omedgörliga. Detta sammanhänger, som herr Norling också har anfört, med att vi hyser en principiell motvilja mot att lagstifta i lönefrågor på det sätt som det här är fråga om. Nu har herr Norling visserligen påpekat, att riksdagen har beslutat i en hel del lagstiftningsspörsmål, som berör lönefrågor, och det kan ju vara riktigt, men de fallen är inte precis jämförliga med det nu föreliggande.

Jag tror nog att det är viktigare att vi, såsom jag sade, ser efter vad vi kan utträtta i den anda, som denna förklaring är motiverad av, och det tycker jag faktiskt att vi har gjort litet grand.

Herr Norling har själv erinrat om en del. Vi har inom statsverket en likalönskommitté arbetande, vars betänkande väl när som helst blir tillgängligt att läsa. Vi har vidare den kommitté som de bägge stora partsorganisationerna på arbetsmarknaden gemensamt har tillsatt och som har grundligt ventilerat spörsmålet om kvinnolönen i den s. k. arbetsmarknadskommitténs kvinnoutredning, från vilken man kan få en hel del intressanta synpunkter på detta spörsmål och få klart för sig att det här inte bara gäller frågan om rätt till lika lön för

lika arbete — ett spörsmål om männens och kvinnornas löner — utan också ett spörsmål om prestationernas värde. Där möter vi väl den största svårigheten att med de grunder, som nu sedan länge tillämpats här i landet, med kollektivavtal och däri bestämda löner m. m., komma någon vart i lagstiftningshänseende, då väl en strikt tillämpning av denna princip om lika rätt måste bygga på en individualiserad lönesättning efter prestationens värde, som ju kan vara olika för olika män och för olika kvinnor lika väl som för män som sådana och kvinnor som sådana.

Vi kommer nog i fråga om detta spörsmål inte längre än till att fortsätta med denna upplysning och detta arbete i uppfostrans tjänst o. s. v. för att göra principen mer och mer levande och därmed också tillämplig i allt större utsträckning. I princip tror jag inte någon som helst skillnad föreligger mellan utskottets ståndpunkt och herr Norlings, i varje fall inte mellan hans ståndpunkt och min, då jag sedan lång tid tillbaka här i kammaren haft tillfälle att deklarerat, att jag är fullt och helt anhängare av principen som sådan, när det gäller lönesättningen för män och för kvinnor.

Låt oss nu ta upp det andra spörsmålet, som ju är ett spörsmål, som vi självständigt kan diskutera. Det är kanske en tillfällighet, men det är en rätt lustig tillfällighet, att här har motionärerna i motsats till när det vid ett tillfälle gällde likalönen, då de bara hade motionerat i andra kammaren, nu bara motionerat i första kammaren. Det kanske har sin psykologiska bakgrund. Det här är ju något av ett religiöst spörsmål, och det kan passa denna ärevärdiga församling med dess aktning för traditioner och känslor, kanske speciellt i religiöst avseende.

Nu har vi, trots denna vår allmänna inställning, inte lyckats göra någonting åt denna motion heller, och det sammanhänger naturligtvis med att vi anser att parterna själva bör lösa denna fråga, men vi har också frågat oss, vad man skulle vinna med en lagstiftning här. Det är inte säkert, att herr Norling och

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

hans arbetskamrater skulle få ett öre mera i årslön, om det vore bestämt, att de skulle ha lön även för helgdagar, ty det blir ju en förhandlingsfråga i varje särskilt fall, hur stor lön de skall ha, och jag är säker på att en lagbestämmelse, att lönen skulle beräknas även för helgdagarna, skulle tagas i betraktande när det diskuterades och förhandlades om lönesättningen, så att resultatet, utslaget över hela året, skulle bli precis detsamma som det nu är.

Vi har den uppfattningen, att arbetsmarknadens parter får resonera om dessa spösmål och förhandlingsvägen helst komma till ett resultat, och vi ser gärna att det resultatet blir sådant, att det samlade lönebeloppet blir utslaget så, att arbetaren inte känner sig förlora inkomst, därför att han på grund av våra kalenderbestämmelser inte har tillfälle att arbeta. I varje fall har vi inte kunnat göra något annat än helt platoniskt sympatisera med motionerna i detta fall, och jag hemställer, herr talman, om bifall till utskottsutlåtandet i bägge punkterna.

Herr NORLING (k): Herr talman! Jag får säga till utskottets ärade ordförande, herr Norman, att det är glädjande att utskottet har tagit del av vad Förenta Nationernas antagna förklaring innebär och att han erkänner att Sverige i likhet med andra stater har godkänt denna förklaring, fast man säger att detta inte betyder något annat än att vi skall bedriva upplysning om vad förklaringen innebär. Det är väl ändå inte precis det som är meningen, utan det är väl också meningen att man skall kunna förverkliga denna tanke; annars är det precis som den nu tillsatta arbetsmarknadskommittén har gjort. Den har författat ett uttalande, som bara innehåller upplysning men inte ett dugg annat.

Herr Norman erkänner också att vi har lagstiftat i vissa lönefrågor, och det kan man ju inte komma ifrån. Det har lagstiftats om att lönen skall utgå under semester, och jag kan inte förstå, varför man här är så rädd för att göra ett principuttalande om att en kvinna i

lönehänseende är likvärdig med mannen, om hon utför precis samma arbete. Om en kvinna står vid en svarv och inom metallindustrien utför ett visst arbete, varför skall hon då ha bara 75 eller kanske 60 öre, när en man har en krona för samma arbete? Hon gör precis lika många detaljer som mannen, men hon får bara 6 kronor för hundra, när mannen får 10. Kan det vara rättvisa i ett sådant system? Skall det vara så väldigt svårt att här formulera, att kvinnan skall ha samma lön som mannen? Utför hon inte samma arbete, utan ett annat arbete, så värdesätts det efter förtjänst.

Samma är förhållandet inom affärsbranschen. Om ett kvinnligt biträde står bakom en disk och säljer en sorts vara och vid sidan om henne står ett manligt biträde som säljer samma vara, varför skall det manliga biträdet ha flera hundra kronor högre lön i månaden än det kvinnliga? Det måste vara en orättvisa i detta, som inte heller riksdagen kan blunda för, och jag är, som jag nyss sade, övertygad om att det till slut måste bli lagstiftning på detta område.

Då herr Norman talar om att vi bara motionerat i en kammare, vill jag säga att det finns flera motioner, som bara har framförts i en kammare, men de skall ändå behandlas i båda. Jag har t. ex. i denna kammare ofta tagit till orda i fråga om motioner som bara har framförts i andra kammaren. Det är inte någon motivering för att nonchalera motionerna i deras helhet.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr NORMAN (s): Herr talman! Jag har den uppfattningen att upplysning har sin stora betydelse och så småningom leder till resultat. Jag var med om att besluta här om likalönsprincipens tillämpning när det gäller lärarkåren vid våra folkskolor. En hel del av mina kamrater var då mycket misstänksamma, för att inte säga direkta motståndare till den principen, men kvinnorna framför allt hade lyckats övertyga riksdagen om att den var riktig, och riksdagen beslöt i enlighet därmed.

Om lagfästande av likalönsprincipen m. m.

Här håller herr Norling på med sin upplysning år efter år. Jag är övertygad om att det så småningom blir resultat, så att en gång när ni sätter er vid förhandlingsbordet i metallindustriarbetaravdelningen där nere i Göteborg så har herr Norling övertygat inte bara sina kamrater utan även arbetsgivarna om riktigheten av detta, så att det blir ett avtal där denna princip tillämpas. Vi skall inte nonchalera verkningarna av denna propaganda. Herr Norling skall inte vara så blygsam, utan han bör fortsätta. Droppen urholkar ju så småningom stenen, och till slut har vi bägge fått våra önskemål uppfyllda.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt angående vardera av de båda punkterna av utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan.

I fråga om punkten A, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels och bifall till motionerna I: 320 och II: 380.

Sedermera gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Därefter gjordes enligt de beträffande punkten B förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i nämnda punkt hemställt samt vidare på bifall till motionen I: 45; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckta motioner angående lagstiftning beträffande tillstånd för utövande av fastighetsmäklaryrket; och

nr 7, i anledning av väckt motion om höjning av de allmänna barnbidragen.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 4, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till stödlån till jordbrukare m. m. jämte i ämnet väckt motion, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under tredje huvudtiteln, avseende anslagen inom utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 59, i anledning av väckta motioner om tjänste- och familjepensionsförmåner för f. d. revisorn och bokhållaren S. V. Zacco.

Anmäldes och godkändes tredje lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 57, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 20 december 1946 (nr 781) om kontroll å överlåtelse av vattenkraft.

Anmäldes att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogos och lades på bordet:

nr 73, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1952 vid dess trettiofemte sammanträde fattade beslut;

nr 74, angående anslag till odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund; och

nr 75, angående vissa anslag för budgetåret 1953/54 till riksarkivet.

Anmälades och bordlades en av herr *De Geer* under sammanträdet till herr talmannen avlämnad motion, nr 362, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Sveriges geologiska undersökning.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av närslutna läkarintyg får jag härmed vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under den tid som angives i intyget eller under tiden 11 mars—31 maj 1953.

Vadstena den 3 mars 1953.

Gottfrid Karlsson.

Att riksdagsmannen *Gottfrid Karlsson*, född den 6 februari 1882, Vadstena, på grund av sviter efter genomgången organisk nervsjukdom är i behov av fortsatt sjukledighet från sitt riksdagsmannauppdrag intill den 31 maj 1953 intygas härmed på heder och samvete.

Vadstena den 27 februari 1953.

Frey Lundmark,

med. dr, lasarettsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.